

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

СЕЛІШЧА: ТАВАР ДА АГЛЯДУ

Раніцай у сераду на аўтамабільную дарогу, што праходзіць праз вёску Селішча Добрушскага раёна, прывезлі вагончыкі для беларускіх мытнаўцаў. Самі яны пакуль не бярэцца назваць гэта паўнаважным пастом мытнага пропуску.

Часцей за ўсё па Бранскай аўтамагістралі ў Гомель везуць тавары трэціх краін. Менавіта яны і складаюць асноўны галоўны бок для супрацоўнікаў мытнай службы.

Як расказвае намеснік начальніка Гомельскай мытні Сяргей ШАУЧОНКА, на працягу некалькіх гадоў кошт тавару, які канфіскаваны пры незаконным увозе-вывозе праз расійскую мяжу, складае палову ад усіх канфіскацый Гомельскай мытні па адміністрацыйных правапарушэннях.

Гэтыя вялікія лічбы ячэ раз пацяврджаюць той факт, што далёка не ўсе грамадзяне, якія перасякаюць мяжу, выконваюць законы нашай краіны. Умоцненыя контроль дапаможа выявіць менавіта парашальнікаў.

Прынамсі, згодна з Мытным кодэксам Расійскай Федэрацыі, з 2003 года нашы суседзі маюць са свайго боку пункты пропуску праз Дзяржаўную мяжу Расійскай Федэрацыі, кіруючыцца якіх папярэдняе прадстаўляе мытным органам звесткі аб месцы і часе прыбыцця транспартных сродкаў на мяжу.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

НА МЯЖЫ ПАКУЛЬ СПАКОЙНА

На мяжы з Расійскай Федэрацыяй на прапусковым пункце «Рэ-дзкі» — бадай, галоўных варах на нашу рэспубліку з расійскага боку, што ў Дубровенскім раёне Віцебскай вобласці (на мяжы з Краснінскім раёнам Смаленскай вобласці) раніцай у сераду з'явіліся беларускія мытнакі.

Які раней, расійскія аўтамабілі без вялікай чаргі праязджаюць мяжу. Мытнакі з беларускага боку чакаюць дадатковых расправаў з афіцыйнага Мінска, таму не асабліва каментуюць сітуацыю.

Дарчы, аналагічны «зварот» пакуль што чакае свайго часу і не выстаўляецца на дарогу і ў пункце пропуску «Заольша», што ў Лёзненскім раёне. Гэты раён на мяжы з расійскай — Руднянскім. «Дарэгія расіяне, прабачце за няярчуннасць...» Тут пакуль што мытнакі не прыяўлялі «асаблівай пільнасці».

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

РЭАЛЬНАЯ ЗАРПЛАТА БЮДЖЭТНІКАЎ БЕЛАРУСІ ЗА КРАСАВІК ПАВЯЛІЧЫЛАСЯ НА 0,2 ПРАЦЭНТА

У Беларусі сярэдняя зарплата ў краінах гэтага года склала ВР765,3 тыс., паведамліў у Нацыянальным статыстычным камітэце. У параўнанні з сакавіком 2009 года гэты паказчык павялічыўся на 0,6 працэнта, а рэальная налічаная зарплата пазрасла за красавік на 0,2 працэнта.

У арганізацыях аховы здароўя сярэдняя зарплата пата ў красавіку гэтага года складала ў памеры ВР756,4 тыс., у тым ліку ўрачоў — ВР1 млн 300,1 тыс., малодшага медыцынскага персаналу — ВР732,6 тыс., старэйшага медыцынскага персаналу — ВР459,2 тыс.

БЕЛТА.

Валеры ІВАНОЎ: «БЕЛАРУСІЯ ДЭПУТАТЫ ГАТОВЫЯ РАЗГЛЕДЗЕЦЬ ПЫТАННЕ АБ УВЯДЗЕННІ МАРАТОРЫЯ НА СМЯРОТНАЕ ПАКАРАННЕ»

Пра гэта заявіў карэспандэнт БЕЛТА намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў кіраўніцтва Нацыянальнага сходу па ашыццупулі кантактаў з Парламентскай асамблеяй Савета Еўропы (ПАСЕ) Валеры ІВАНОЎ.

Віцэ-спікер плануе ўзяць удзел у абмеркаванні пытанняў узаемадзеяння Беларусі і Савета Еўропы на летняй сесіі ПАСЕ 23 чэрвеня ў Страсбургу. Парламентарый падкрэсліў, што наша краіна зацікаўлена ў развіцці канструктыўнага дыялогу і прагматычнага супрацоўніцтва з гэтай структурай.

Валеры Іванов нагадаў, што 8 чэрвеня ў Мінску адбылася цырымонія адкрыцця інфармацыйна-нага пункта Савета Еўропы. У ходзе сустрэч прадстаўнікоў Савета Еўропы з кіраўніцтвам Парламенту Беларусі еўрапейскім бокам было ўзнята пытанне аб магчымасці ўвядзення ў Беларусі мараторыя на смяротнае пакарэнне і яго далажці адменны.

У сувязі з гэтым кіраўнік парламентскай дэлегацыі Беларусі па ашыццупулі кантактаў з ПАСЕ адзначыў, што ў нашай краіне з разуменем ставяцца да пазіцыі Савета Еўропы і дачыненні да пытання аб увядзенні мараторыя на смяротнае пакарэнне. «У нас існуе дакладнае ўсведамленне

мянення гэтай меры пакарэння. У Крымінальным кодэксе ў цяперашні час няма ні аднаго артыкула, дзе б адсутнічала альтэрнатыва смяротнаму пакарэнню. Ва ўсіх выпадках пры прызначэнні пакарэння суд дадзена права выбару. Кола асобаў, якім смяротнае пакарэнне не можа быць прызначана, пашырана, у яго ўключаны асобы ва ўзросце да 18 гадоў, жанчыны, а таксама мужчыны, якія дасягнулі да дня вынесення прысуду 65 гадоў. Смяротнае пакарэнне прымяняецца толькі ў адзінаквых выпадках за асабліва цяжкія злачынствы. У 2008 годзе вынесены ўсяго два смяротныя прысуды».

Пры гэтым Валеры Іванов заячыў, што пытанне адмены смяротнага пакарэння вельмі тонкае і няпростое. Ён нагадаў, што на распуліканскім рэфэрэндуме ў 1996 годзе больш як 80 працэнтаў грамадзян Беларусі выказаліся за захаванне смяротнага пакарэння, і гэты факт улады не могуць не ўлічваць.

«У Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь замацаваны часовы характар прымянення смяротнага пакарэння, — падкрэсліў віцэ-спікер. — Нацыянальны сход працягне надаваць гэтай тэме належную ўвагу, каб паступова падсыці да разгляду пытання аб увядзенні мараторыя на смяротнае пакарэнне».

БЕЛАРУСЬ УВОДЗІЦЬ УЗМОЦНЕНЫ РЭЖЫМ КАНТРОЛЮ ЗА ПЕРАМЯШЧЭННЕМ ГРУЗАЎ НА АСНОЎНЫХ РАСІЙСКА-БЕЛАРУСЬСКИХ МАГІСТРАЛЯХ

Аб гэтым заявіў 16 чэрвеня журналістам старшыня Дзяржаўнага мытнага камітэта Беларусі Аляксандр ШПІЛЕУСКІ.

Такое распраджэнне Аляксандр Шпілеўскі даў 16 чэрвеня ў сувязі з указаннем кіраўніка дзяржавы. Гэта рашэнне з'яўляецца абгрунтаваным, сказаў старшыня ДМК. «За 15 дзён чэрвеня 2009 года мытнымі органамі ў звычайным рэжыме работы затрымана кантрабандных тавараў на суму ВР8 млрд 620 млн, — растлумачыў Аляксандр Шпілеўскі. — За 2008 год на калінінградскім напрамку знікла грузаў на \$10 млн».

Увядзенне Беларуссю ўзмоцненага кантролю за перамяшчэннем тавараў з'яўляецца сіметрычным адказам на дзеянні расійскага боку. Аб гэтым заявіў журналістам дзяржаўны сакратар Савета Бяспекі Беларусі Юры ЯДАБОЎІН.

«Беларусь вымушана ўвесці ў бліжэйшы час ўзмоцнены кантроль за перамяшчэннем тавараў на асноўных аўтамабільных магістралях, што звязваюць нашы краіны. Гэтыя крокі будуць поўнаасцю аналагічным тым дзеянням, якія ўжо на працягу многіх гадоў практыкуе расійскі бок у асобе органаў Федэральнай мытнай службы», — заявіў Юры Ядабонін.

Ён падкрэсліў, што гэтыя меры з'яўляюцца толькі сіметрычным адказам на той мытны кантроль, які ажыццяўляецца з расійскага боку. Паводле слоў Юры Ядабоніна, беларускі бок вымушана са шкадаваннем канстатаваць, што ніякіх змяненняў у падыходах расійскіх партнёраў да супрацоўніцтва ў апошнія дні так і не адбылося. «Адсутнічае ўсялякі канструктыўны падыход, нацэлены на ўзаемапрыяцельнае рашэнне. Па надуманых прычынах прадаўца навоўна наносіцца ўрон нашай эканамічнай бяспекі», — падкрэсліў дзяржсакратар Савета Бяспекі Беларусі.

Ён дадаў, што гэтыя меры ні ў якім выпадку не закрануць інтарэсы простых грамадзян. «Мы просім прабачэння ў грамадзян за магчымыя няярчуннасці. Лічым, што гэта не наша віна», — сказаў Юры Ядабонін.

БЕЛТА.

КРЭДЫТНЫЯ РЭСУРСЫ Для прадпрыемстваў могуць патаннець... Антыкрызісная эканоміка

Нягледзячы на ​​няпростую сітуацыю, у якой апынулася беларуская прамысловасць у сувязі з сумнавым сусветным крызісам, у Міністэрстве эканомікі не губляюць аптымізму; у прыватнасці, начальнік галоўнага ўпраўлення прамысловасці, транспарту і сувязі Міністэрства Уладзімір Дзернавы заявіў на брыфінгу пра тое, што па выніках года тэмпы росту прамысловай вытворчасці ў краіне можа скласці 103—104 працэнты.

Разам з тым, пакуль вынікі працы айчынных вытворцаў сведчаць, што сусветныя праблемы істотна ўплываюць на дынаміку развіцця нашай эканомікі. Паводле слоў Уладзіміра Дзернава, па выніках пяці месяцаў аб'ём прамысловай вытворчасці знізіўся на 3,4 працэнта. З іншага боку, пасля студзенскага і лютаўскага падзення аб'ёму да 95,3 працэнта, у наступныя месяцы пачаўся паступовы рост і за тры месяцы прамысловасць дадала больш за 1 працэнтны пункт. Для пэсімістаў, магчыма, такіх вынікаў — кропля ў моры, але калі параўноўваць з тым, які здае пазіцыі эканоміка бліжэйшых суседзяў, нашы пэўныя поспехі ўсё ж такі цяжка ігнараваць. Уладзімір Дзернавы праінфармаваў, напрыклад, што зніжэнне аб'ёму прамысловай вытворчасці ў Расіі за чатыры месяцы склала амаль 15 працэнтаў, ва Украіне і таго больш — 31,9.

З іншага боку, праблемы суседзяў, на рынку якіх мы традыцыйна з'яўляем сваю прадукцыю, напрамую адбіліся і на нашых экспарт арыентаваных галінах. Так, з 9 асноўных галін прамысловасці ў пяці, дзе фарміруецца каля 40 працэнтаў прамысловых вытворцаў, цяпер тэмпы працяваюць зніжацца. Перш за ўсё, гэта, паведаміў Уладзімір Дзернавы, электраэнергетыка, машынабудаванне і металапрацоўка (пазненне каля 23 працэнтаў), лясная, дрэваапрацоўчая прамысловасць, прамысловасць будматэрыялаў і лёгкая прамысловасць.

Улічваючы сітуацыю на рынках нашых асноўных гандлёвых партнёраў, найбольш балюча крызіс ударыў у аўтамабільнай прамысловасці і сельгасмашынабудаванні. Узгадаем толькі, што за пяць месяцаў вытворчасць трактараў складала толькі крыху больш за 70 працэнтаў да адпаведнага леташняга перыяду, а вытворчасць груза-

РЭАЛЬНЫ ПАМЕР ПЕНСІЎ У БЕЛАРУСІ ЗА МАЙ ЗНІЗІЎСЯ НА 0,2 ПРАЦЭНТА

Сярэдні памер пенсіі, значнай органамі працы, занятасці і сацыяльнай абароне, у маі гэтага года склаў у Беларусі ВР391 тыс., паведаміў карэспандэнт БЕЛТА ў Нацыянальным статыстычным камітэце. Паводле слоў спецыяліста, гэта роўна 116,7 працэнта велічыні сярэ-

недушавога мінімальнага спажывецкага бюджэту сям'і пенсіянераў (у адпаведнасці з пастановай Міністэрства працы і сацыяльнай абароны, у перыяд з 1 мая па 31 ліпеня 2009 года гэты сацыяльны нарматыў у разліку на месяц складае ВР335,1 тыс.).

Сярэдні памер пенсіі па ўзросце ў маі гэтага года быў ВР409,3 тыс., па інваліднасці — ВР361,4 тыс., у сувязі са стратай кармільца — ВР244,4 тыс., памер сацыяльнай пенсіі склаў ВР182 тыс.

Рэальны памер назначанай месячнай пенсіі (скарэктаванай на індекс спажывецкага цэнаў на тавары і паслугі) ў маі гэтага года ў параўнанні з маем 2008-га зменшыўся на 1,4 працэнта, у параўнанні з красавіком 2009 года — на 0,2 працэнта.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА НАКІРАВАЎСЯ З ВІЗІТАМ У ТУРКМЕНИСТАН

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка накіраваўся з афіцыйным візітам у Туркменістан. Візіт кіраўніка беларускай дзяржавы прадоўжыцца па 19 чэрвеня.

Чакаецца, што 18 чэрвеня адбудзецца сустрэча Аляксандра Лукашэнка і Прэзідэнта Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедава. Бакі абмяркуюць пытанні беларуска-туркменскага супрацоўніцтва ў вускіх і пашыраным складзе. Па выніках перагавораў плануецца падпісанне пакета двухбаковых дакументаў. Акрамя таго, плануецца, што прэзідэнты прымуць удзел у цырымоніі афіцыйнай закладкі комплексу па вытворчасці калійных угнаенняў у пасёлку Гарлык.

БЕЛТА.

УЛАДЗІМІР МАКЕЙ ЛІЧЫЦЬ МЭТАЗГОДНЫМ ПЕРАГЛЕДЗЕЦЬ НЕКАТОРЫЯ АСПЕКТЫ КРЫМІНАЛЬНАГА ЗАКАНАДАЎСТВА

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Уладзімір Макей лічыць мэтазгодным перагледзець некаторыя аспекты крымінальнага заканадаўства. Аб гэтым ён заявіў на пасяджэнні Грамадска-кансультацыйнага савета пры Адміністрацыі Прэзідэнта, якое прайшло ў Жодзіне.

«Часам узнікае парадаскальная сітуацыя, калі за параўнальна невялікі хабар, напрыклад \$100, чалавека пазбаўляюць волі. На мой погляд, такі падыход абсалютна неадэкватны», — сказаў Уладзімір Макей. «Трэба больш уважліва паглядаць на некаторыя артыкулы нашага Крымінальнага кодэкса», — адзначыў ён, дадаўшы, што адпаведна прапанова цыпер прапрацоўваецца рабочай групай. «Пры гэтым трэба разумець, што любыя крайнасці тут недапушчальныя: празмерны нахіл у бок лібералізацыі пакарэння можа прывесці да адчування ўседазвольнасці», — падкрэсліў кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта.

На пасяджэнні ўдзельнікі Грамадска-кансультацыйнага савета абмеркавалі пытанні гуманізацыі пенітэнцыярнай сістэмы ў Беларусі і кантролю грамадскасці за выкананнем крымінальных пакарэнняў. Само пасяджэнне прайшло на тэрыторыі папраўчай установы «Турма № 8» у горадзе Жодзіне. Перад гэтым члены савета азнаёміліся з функцыянаваннем турмы, паразмаўлялі са зняволенымі, якія знаходзяцца пад рознымі рэжымамі крымінальнага пакарэння — ад арышту на тэрмін не меншы за год да пахжыццёвага пазбаўлення волі. Удзельнікі пасяджэння выказаліся на карысць далейшага ўдасканалення пенітэнцыярнай сістэмы краіны. Асаблівы акцент быў зроблены на неабходнасці павышэння такой функцыі папраўчых устаноў, як рэсацыялізацыя грамадзян, якія адбываюць пакарэнне. Была падкрэслена мэтазгоднасць паступовага скарачэння прымянення пазбаўлення волі. Удзельнікі прагэдыліся з тым, што такая мера павінна выкарыстоўвацца як крайняя і выключная. Адносна асобаў, якія ўчынілі няцяжкія злачынствы першы раз, трэба прымяняць іншыя меры крымінальнай адказнасці. Такім чынам, будзе вырашацца яка праблема залішняй маргіналізацыі насельніцтва, так і перагружанасці папраўчых устаноў.

Акрамя таго, была звернута ўвага на тое, што цяпер у Беларусі пакуль адсутнічае замацаваная заканадаўча працэдура разгляду судамі скаргаў, падаваемых зняволенымі.

Удзельнікі савета выказалі пажаданні адносна павышэння культуры павагі чалавечай годнасці зняволеных. Акрамя таго, было закранута пытанне дакладнай рэгламентацыі ў заканадаўчым узроўні часавых тэрмінаў папярэдняга зняволення ў час вядзення следства.

Рэкамендацыі, выказаныя удзельнікам Грамадска-кансультацыйнага савета, будуць абгавораны і накіраваны ўсім адпаведным міністэрствам і ведамствам краіны.

Чарговае пасяджэнне Грамадска-кансультацыйнага савета пры Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі плануецца правесці ў верасні гэтага года. Аб гэтым паведаміў на праведзеным у Жодзіне пасяджэнні савета яго старшыня, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзімір Макей.

Тамай маючага адбыцца пасяджэння заяўлена ўдасканаленне выбарчага працэсу ў Беларусі.

БЕЛТА.

ПРАБЛЕМА ПАСТАВАК БЕЛАРУСКАЙ МАЛОЧНАЙ ПРАДУКЦЫЎ І РАСІЮ ВЫРАШАНА

Гэта стала вынікам завершаных учора ў Маскве перагавораў кіраўнікоў міністэрстваў сельскай гаспадаркі і харчавання і аховы здароўя Беларусі Самёна Шапіры і Васіля Жарко з кіраўніком Рассяжай-нагляду Генадзем Анішчанкам, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Дамоўленасці аб аднаўленні паставак беларускай малочнай прадукцыі ў Расію аформлены адпаведным пратаколам. «У бліжэйшы час рух беларускай малочнай прадукцыі будзе адноўлены», — сказаў журналістам па выніках перагавораў Самёна Шапіра, падкрэсліўшы, што прынятае рашэнне вельмі ўзважанае і канструктыўнае. Паводле слоў Генадзе Анішчанкі, да таго часу, пакуль на беларускую малочную прадукцыю будуць аформлены дазвольныя дакументы ў адпаведнасці з новым расійскім тэхнічным рэгламентам, яна будзе даступная ў Расію па раней выддзеным дакументам. «Падпісанні пратакол задавальвае і беларускі, і расійскі бакі», — сказаў Генадзе Анішчанка. Кіраўнік Мінсельгасхарч Беларусі паведаміў, што аб'ёмы паставак не будуць зменшаны, а толькі скарачэна іх наменклатура.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

У ЛАТВІЎ ЭРЭЗАЛІ ПЕНСІЎ І ЗАРПЛАТЫ Сойм Латвіі на пазачарговым пасяджэнні падтрымаў папраўкі да дзяржаўнага бюджэту, якія прадугледжваюць скарачэнне пенсій і зарплат чыноўнікаў.

З 1 ліпеня 2009 года месячная зарплата чыноўнікаў зніжаюцца на 20 %, пенсіі па ўзросце і выслугаў гадоў — на 10 %, пенсіі пенсіянерам, якія працуюць, — на 70 %, а дапамогі на дзяткі бацькам, што працуюць, — на 50 %. Таксама зменіцца падатковая палітыка латвійскай дзяржавы. У прыватнасці, парог не абкладанай падаходным падаткам зарплата паніжана да 35 латаў, а акцызны падатак на піва і моцныя спіртныя напоі павялічаны. Дзякуючы новаўвядзенням, за якія прагаласавалі 63 дэпутаты пры 30 супраць, дэфіцыт бюджэту Латвіі павялічыўся на 500 мільянаў латаў. Скарачэнне дзяржаўных выдаткаў неабходна, каб рэспубліка змагла атрымаць наступны транс міжнароднай пазіцыі для стабілізацыі эканомікі. Цікава, што міністр аховы здароўя Іварс Эгліціс адмовіўся знізіць выдаткі ведамства за кошт змяншэння зарплат медработнікам, з-за чаго і падаў у адстаўку.

УКРАЇНА ПАВЕДАМІЛА РАСІЎ АБ ВЫСЫЛЦЫ З КРЫМУ СУПРАЦЮІКАЎ ФСБ Кіраўнік службы бяспекі Украіны Валянцін Налівайчанка заявіў, што пасля 13 снежня ўсе супрацоўнікі ФСБ Расіі на Чарнаморскім флоце павінны будуць пакінуць тэрыторыю краіны. Ён адзначыў, што расійскаму боку ўжо паведамілі пра гэта па афіцыйных каналах.

Паводле слоў кіраўніка СБУ, на Чарнаморскім флоце працуюць 19 афіцэраў Федэральнай службы бяспекі Расіі, якія займаюцца вышукальнай дзейнасцю.

ШВЕЦЫЯ АДМІНІЛА ПРЫЗЫЎ У ВОЙСКА Парламент Швецыі прагаласавалі за адмену абавязковага вайскавага абавязку.

За адмену прызыву прагаласавалі 153 з 349 дэпутатаў Рыксдага. 150 галасоў дэпутатаў аддадзена супраць. Рашэнне парламента ўвойдзе ў сілу з 1 ліпеня 2010 года. Войскі абавязак у Швецыі існуе з 1901 года. Колькасць шведскага войска ў 2007 годзе складала 47 тысяч чалавек, але з таго часу, паводле звестак афіцыйнага сайту арміі, яна павінна была быць скарачана ў адпаведнасці з дзейнай ваеннай канцэпцыяй краіны. У шведскае войска прызываюць мужчын з 18 да 24 гадоў і жанчын на добраахвотнай аснове. 11-месячная служба прызыўнікоў праходзіць на тэрыторыі каралевства. У 2008 годзе ў войска былі прызваныя 7908 вайскоўцаў. У сакавіку 2009 года Швецыя прыступіла да рэфармавання ўзброеных сіл. У мірны час у іх павінны служыць 28 тысяч вайскоўцаў. У ваенны час дзяржава павінна мабілізаваць да 50 тысяч чалавек.

МІШЭЛЬ АБАМА САБРАЛА 50 КГ АГАРОДНІНЬ З АГАРОДА ПЕРАД БЕЛІМ ДОМАМ

Першая лэдзі ША Мішэль Абама сабрала ўраджай з агарода перад белым домам. Ёй удалося вырасціць амаль 50 кг агародніны. З градак сабраны салата, фасолія, зялёны гаршчак і кабакі.

Аб ідзі рэзцы агарод перад Белым домам і такім чынам супрацьстаяць эканамічнаму крызісу стала вядома ў сакавіку. У гэтым жа месяцы там з'явіліся першыя гародніны. Мішэль Абама працягнула традыцыю Элеаноры Рузвельт — жонкі 32-га прэзідэнта ША, якая вырошчвала гародніну каля Белага дома ў гады Другой сусветнай вайны.

Table with exchange rates for various currencies: USD, EUR, RUB, BYN, etc.

Table with exchange rates for various currencies: USD, EUR, RUB, BYN, etc.

Advertisement for the National Council of the Republic of Belarus, mentioning a meeting on June 19, 2009.

Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 314

АБ ПРАВЯДЗЕННІ ЭКСПЕРЫМЕНТА ПРЫ ЗАЛІЧЭННІ АБІТУРЫЕНТАЎ У НЕКАТОРЫЯ УСТАНОВЫ АДУКАЦЫЎ У СФЕРЫ КУЛЬТУРЫ

У мэтах стварэння ўмоў для адбору таленавітай моладзі ў навуцальныя установы ў сферы культуры п а с т а н а ў л я ю:

- 1. Правесці ў 2009 годзе эксперымент пры залічэнні абітурыентаў ва установы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі» і «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў».
- 2. Устанавіць, што:
- 2.1. залічэнне абітурыентаў ва установы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі» і «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў» на навучанне за кошт сродкаў бюджэту і на умовах аплаты па ўсіх формах атрымання адукацыі ажыццяўляецца на конкурсе на аснове агульнай сістэмы балаў, падлічнай па выніках правядзення этапу ўступнага выбаравання на прадавец «творчасць» і сярэдняга бала сістэмы балаў, атрыманай па выніках здачы ўступных выбараваньняў у форме цэнтралізаванага тэсціравання і сярэдняга бала дакумента аб адукацыі;
- 2.2. іншыя пытанні прыёму ва установы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі» і «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў», не вызначаныя ў гэтым Указе, вырашаюцца названымі ўстаноўмі адукацыі ў адпаведнасці з заканадаўствам.
- 3. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь па выніках правядзення эксперыменту ў лістападзе 2009 г. унесці ва ўстаноўлены парадку прапановы аб мэтазгоднасці ўнонення змяненняў і дапаўненняў у Правілы прыёму ў вышэйшых навуцальных устаноў, зацверджаныя Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 7 лютага 2006 г. № 80 «Аб правілах прыёму ў вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай навуцальнай установы» (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2006 г., № 24, 1/7253), або яго прадаўжэння на 2010 год.
- 4. Кантралю за рэалізацыяй гэтага Указа ўжываць на дзяржаўную камісію па кантролі за ходам падрыхтоўкі і правядзення ўступных выбараваньняў у вышэйшай і сярэдняй спецыяльных навуцальных устаноў у 2009 годзе.
- 5. Гэты Указ уступае ў сілу са дня яго афіцыйнага апублікавання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА. 16 чэрвеня 2009 г., г. Мінск.

СЯРЭДНЯЯ ЗАРПЛАТА Ў ПРАМЫСЛОВАСЦІ Ў КРАСАВІКУ НА 7,8 ПРАЦЭНТА ВЫШЭЙШАЯ, ЧЫМ У СЯРЭДНІМ ПА БЕЛАРУСІ

На прамысловых прадпрыемствах Беларусі сярэдняя заробатная плата ў красавіку гэтага года склала ВР1 млн 40,9 тыс. у Нацыянальным статыстычным камітэце.

Найбольш высокі ўзровень аплаты працы склаўся на прадпрыемствах нафтаперапрацоўчай прамысловасці — ВР2 млн 351,4 тыс., чорнай металургіі — ВР1 млн 628,1 тыс., хімічнай прамысловасці — ВР1 млн 416,9 тыс. Гэта ў 2,3-1,4 раза вышэй, чым у сярэднім па прамысловасці. Паводле аперацыйных даных Белстата, у будаўнічых арганізацыях у красавіку 2009 года сярэдняя зарплата склала ВР1 млн 272,5 тыс. (на 31,8 працэнта вышэй, чым у сярэднім па рэспубліцы). У арганізацыях транспарту сярэдняя красавіцкая зарплата дасягнула ВР1 млн 130,5 тыс., у тым ліку аўтамабільнага — ВР28,9 тыс., чыгуначнага — ВР1 млн 260,9 тыс., трубаправоднага — ВР1 млн 581,2 тыс., авіяцыйнага — ВР1 млн 706,3 тыс. У арганізацыях сельскай гаспадаркі Беларусі сярэдняя заробатная плата работнікаў у красавіку гэтага года складала ВР675,3 тыс. (на 30,1 працэнта ніжэй, чым у сярэднім па рэспубліцы). Паводле даных дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці, прагнорымаваная запасынасць па зарплате на 1 чэрвеня 2009 года ў аб'ектаў прамысловасці склала ВР1 млрд 814,7 млн, або 0,1 працэнта ад фонду заробатнай платы па рэспубліцы за красавік.

БЕЛТА.

«Шэрыя» бананы з Расіі могуць забіць нашых «белых» імпарцёраў

Беларускія імпарцёры бананаў і цытрусавых стаць на мяжы выжывання з-за «шэрага» імпарцёраў з Расіі. З мэтай звярнуць увагу ўрада на гэтую праблему ГА «Мінскі сталічны саюз прадпрыемстваў і прадаўцаў», актыўнымі членамі якога з'яўляюцца некалькі прадпрыемстваў-імпарцёраў фруктаў, накіраваў ліст на імя Андрэя Кабякова, намесніка прэм'ер-міністра Беларусі.

Прадпрыемствы занепакоеныя тым, што за апошні некалькі месяцаў «шэрыя» імпарцёры з Расіі бананаў і цытрусавых дасягнулі 30—45% і мае тэндэнцыю да далейшага росту. Так адбываецца з-за таго, што ўзровень пошліны на некаторыя з гэтых прадуктаў у нашай краіне вышэйшы, чым у Расіі, а таксама з-за таго, што ў Расійскай Федэрацыі на бананы і цытрусавыя ўпалі цэны (у сувязі з вялікімі пастаўкамі ў порт Санкт-Пецярбурга і адсутнасці там мытных складару аўтовыя кампаніі аднаўляюць плады па вельмі нізкім цэнам). І атрымліваецца, што незаконны імпарцёр такіх прадуктаў (без выплаты мытных пошлін) і падатку на дадатковыя кошт) мае рэнтабельнасць у 3-4 разы вышэйшую, чым пры законным імпарце з выплатамі ўсіх падаткаў. Як вынік — ціна «шэрых» бананаў і цытрусавых на 30—50% ніжэйшая, а гэта паставіла ў складаныя ўмовы беларускіх афіцыйных імпарцёраў.

У сваім лісце ў Саўмін прадпрыемствы звяртаюць увагу на недобрасумленую канкурэнцыю, а таксама на страты дзяржавы ў выглядзе недаацэненых падаткаў, якія, па ацэнках экспертаў саюза прадпрыемстваў і прадаўцаў, могуць склацца не менш за 15 мільянаў долараў у год.

Для аховы дабросумленых імпарцёраў ГА «МССПІП» прапануе абавязаць імпарцёраў маркіраваць кожную скрыню бананаў і цытрусавых кантрольна-ідэнтыфікацыйнымі маркірамі і адначасова забараніць «Трыдакта»:

— Віктар Ягоравіч, рэакцыя на ліст саюза прадпрыемстваў і прадаўцаў яка-небудзь ужо ёсць? — Я думаю, што з нашым лістам яшчэ разбіраюцца. Аказвае так хутка не прыходзіць, бо мы ліст толькі ў чацвер-пятніцу адправілі. А з бананамі і цытрусавымі сітуацыя застаецца змяняльнай. Адно, што сёння, з узвядзеннем умоўнага мытнага рэжыму «шэрых» імпарцёраў, удакладненая сітуацыя будзе змяняцца.

БЕЛТА.

цёрама стала складанай — думаю, што рызыкаваць прабегаць на рынак з «нелегальнымі» бананамі крыва бабяцца.

— А як мяркуеце, можа, так званая «малочная вайна» якраз і дапаможа аперацыйна вырашыць пытанні з бананамі і цытрусавымі?

— Так, цалкам верагодна, прычым не толькі з імі, але і іншымі «шэрымі» пастаўкамі ў Беларусь. Але сітуацыя з умоўненым мытным рэжымам, я так разумее, доўга не працягнецца. Калі будзе грошы варыянт, то стане паўнавартасна мятына, а калі лепшы, то рана ці позна пасты здымчуць. Скажам, праз месяц. І тады ўсё адно трэба будзе прымаць рашэнне, якое мы просім.

— Скажыце, а ўяўдзенне маркіроўкі на цане фруктаў адб'еца?

— Нік не паўляваць на цану, бо марка каштуе калі 60 рублёў, а каробка бананаў вагой 10 кілаграмаў — 40 тыс. Што тады дадаць да 40 тысяч 60 рублёў? Дарчы, мы разгледзілі не толькі адну маркіроўку, а цэлы комплекс пытанняў. Першае, чаму мятына не лойць «шэрыя» імпарцёры? Прадстаўнікі нашых фірмаў-імпарцёраў хадзілі ў мытню, і ў выніку працяглых перамоў ім удалося ўдасканаліць механізм індэкстыўных цэннаў на ўвозімыя фрукты. Бо мытыя па-ранейшаму ішлі, скажам, умоўна, што бананы каштуюць за 3 долары за кілаграм, і з гэтых 3 долараў лічылі пошліну. І іх не канрталі тлумачні, што ў свеце фінансавы крызіс і бананы даўно каштуюць, скажам, на 1,5 долара. Гэта і ёсць пачатак праблемы, бо стаўкі пошліны ў нас не такія і вялікія, а ў выніку прашырымненія аказваўся, што пошліна вялікая. Увогуле мятына пайшла насустрэч: цяпер дамовіліся, што некалькі імпарцёраў прадастаўляюць інфармацыю па цэнах па кантрактах, і мытыя ўсяроднюю цану аб'яўляе індэкстыўна. Гэта нармальнае рашэнне ў патрэбным кірунку. Але вялікі бананы мытыя

Пракаментуваць сітуацыю мы папрасілі Віктара МАРГЕЛАВА, старшыню саюза юрыдычных асобаў «Рэспубліканская канфедэрацыя прадпрыемстваў і прадаўцаў унітарнага прадпрыемства «Трыдакта»:

— Віктар Ягоравіч, рэакцыя на ліст саюза прадпрыемстваў і прадаўцаў яка-небудзь ужо ёсць? — Я думаю, што з нашым лістам яшчэ разбіраюцца. Аказвае так хутка не прыходзіць, бо мы ліст толькі ў чацвер-пятніцу адправілі. А з бананамі і цытрусавымі сітуацыя застаецца змяняльнай. Адно, што сёння, з узвядзеннем умоўнага мытнага рэжыму «шэрых» імпарцёраў, удакладненая сітуацыя будзе змяняцца.

БЕЛТА.

ВЕТЭРАНАМ ВАВ У МІНСКУ АКАЖУЦЬ ФІНАНСАВУЮ ПАДТРЫМКУ ПА РАМОНЦЕ КВАТЭР І НАРЫХОТЧЫХ СЕЛЬГАСПРАДУКЦЫЙ

Сацыяльную падтрымку ім плануецца аказаць шляхам кампенсацыі затрат на правядзенне рамонтных работ у памяры да 5 бюджетных пражэктовага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва (па стане на 1 мая БПМ складае ВР243 тыс. 570), зыходзячы з максімальнага памеру плануемай кампенсацыі затрат. Памер аднаразовай грашовай дапамогі на нарыхтоўку сельгаспрадукцый складае 3 базавыя велічыні (ці 677 базавых велічыняў — ВР35 тыс.). Грашовае сродкі атрымаюць 10 цяпер ветэранаў вайны.

БЕЛТА.

Галоўны дзяржаўны санітарны ўрач па Смаленскай вобласці: Рэпартаж з «колаў»

«У НАС НІКОЛІ НЕ БЫЛО ПЫТАННЯЎ ДА ЯКАСЦІ БЕЛАРУСКАГА МАЛАКА»

У кабінце галоўнага санітарнага ўрача Смаленскай вобласці Уладзіміра КРУЦІЛІНА (на фота) гарадскі тэлефон і два мабільныя. Увесь час нашай гутаркі яны звоніць. Па ўрыўках размоваў можна зразумець, што тэлефануюць кіраўнікі беларускіх малакаказаводаў. Уладзімір Яўгенавіч усім адказвае аднолькава: «Не магу нічога новага сказаць, няма пэўнасці. Тэлефануйце...» У гэтыя хвіліны, калі мы сядзім у кабінце, фармальна ўжо дадзена «дабра» на ўзровень беларускай прадукцыі. Але на месцы яно чамусьці яшчэ не паступала...

— Уладзімір Яўгенавіч, вось мы ўжо другі дзень выслычаем тут у Смаленску грамадскую думку адносна беларускага малака. І прыйшлі да вас выносы, што людзям наша малака, смятана і тварог падабаюцца. А па тэлевізару, наадыварот, ім кажуць, што беларускае малака ледзь не шкоднае для здароўя...

— Я не чуў ад афіцыйных асобаў, што беларуская малачная прадукцыя няякасная. У афіцыйных СМІ я такога таксама не чытаў. А тое, што творцыца ў інтэрнэце... Там сапраўды шмат што можна прачытаць... Я не адмысловец у галіне малака, я проста маю дачыненне да праверкі ягонай якасці. І я вам магу прызначыць шчыра: у нас ніколі не было праблем з якасцю малачнай прадукцыі, якая пастаўляецца з Рэспублікі Беларусь. Што да цяперашняй сітуацыі з малаком, то гаворка ідзе, на мой погляд, пра несвоечасовае афармленне суправаджальнай дакументацыі, нанясенне адпаведнай маркіроўкі на ўпакоўку гатовай прадукцыі, якая прапануецца да рэалізацыі ў гандлёвыя сеткі Расіі. Наколькі я ведаю, перапіска вялася паўгода... І пэўную працу вашы прадпрыемствы правялі... Вось, напрыклад, прадпрыемства «Беллакт» усё зрабіла па новых правілах — і ў іх няма праблем, возьце

і прадаюць. Пры тым, што яны робяць дзіцячыя сумесі — і кантралю да іх узмоцнены. Але ўсё выканалі, праблем няма. Асабіста я, як дзяржаўны санітарны ўрач тэрыторыі, патрапілі не ў вельмі добрую сітуацыю. І шэраг падпісаных мною дакументаў быў адкліканы галоўным санітарным урачом Расіі. Бо пры выдачы санітарна-эпідэміялагічных заключэнняў мы кіраваліся не апошнім дакументам, а папярэднім двухваковым пагадненнем аб прызначэнні вынікаў лабараторных даследаў...

— Гэта значыла, што калі ў Беларусі малака прызналі добрым, то вы верыце нашым лабараторыям, і наадыварот? — Абсалютна слухна... і наадыварот. Але ў тым дакуменце дакладна сказана: тэрмін дзеяння — 5 гадоў, г.зн. да снежня 2008... І даліся, што па сканчэнні гэтага тэрміну некаторыя пункты могуць быць перагледжаныя.

— Але ж у дадзены момант наша малачная прадукцыя лічыцца ў вас кантрафактам. Калі гаспадар крамы прадае яе, яму дадуць штраф?

— Так — у адпаведнасці з Адміністрацыйным кодэксам, ад 1000 да 3000 рублёў (ад 92 да 276 тысяч рублёў).

— Гэта можа зрабіць гаспадар ці ўладальнік крамы. — Але ж у дадзены момант наша малачная прадукцыя лічыцца ў вас кантрафактам. Калі гаспадар крамы прадае яе, яму дадуць штраф? — Так — у адпаведнасці з Адміністрацыйным кодэксам, ад 1000 да 3000 рублёў (ад 92 да 276 тысяч рублёў).

беларускіх рублёў. — Аўт.). Мы павінны весці працу ў межах прававога поля. Я абавязаны выконваць тое, што мне належыць па законе. У мяне ёсць дакумент аб увозе малака і малачнай прадукцыі Рэспублікі Беларусь, да якога прыкладзены канкрэтны пералік дазволеных прадукцый (у спісе каля 80 пунктаў, прадукцыя выключна ваўкавыскага прадпрыемства «Беллакт», апроч адной ражанкі, смятаны і аднаго віды тварогу, усё астатняе — дзіцячыя сумесі. — Аўт.).

— Ведаце, у краме нам патлумачылі на пальцах. Было беларускае малака, якое каштавала на тры рублі танней за расійскае. Таму пенсіянеры, якія заходзілі ў краму, бралі беларускае. Цяпер яго прыбралі — і пенсіянеры бяруць расійскае, якое, адпаведна, на тры рублі даражэйшае...

— Я разумею вашае пытанне, але не магу на яго адказаць, бо гэта пытанні эканамічнага, а не санітарнага ўрач.

— Дык наоцт «антыбеларускі» малачны рэйдаў. Былі ці не былі?

— У адпаведнасці з нашымі законамі, любая пазнавальная праверка прадпрыемства ажыццяўляецца па малам пісьмовым загадзе ці загадзе майго намесніка. Больш за тое, калі гэта датычыцца малака ці сярэдняга бізнесу, то на гэта атрымліваецца санкцыя пракуратуры. Ва ўмовах, калі не ідзе гаворка пра якіццё і здароўе грамадзян, падобны праверкі не вітаюцца. Трэба далей расшыфроўваць?.. Так, мы правялі шэраг праверак крамаў, я не магу назваць іх татаальнымі — мы праверылі 30 ці 40 крамаў. Па вобласці! Знаходзілі такую прадукцыю — сыр, масла...

— І што — здымалі з прылаўкаў?

— ...

— А штрафы давалі?

— Ніводнага штрафу мы не выпісалі.

— Можна прыватнае пытанне: вы самі ужывалі беларускую малачную прадукцыю?

— А чаму вы гаворыце ў мінулы часе?

— Ну, не прадаецца ж ужо... — Ну так, не прадаецца... Але, я думаю, пытанне будзе вырашана, і я эню буду з задавальненнем купляць яе ва ўніверсаме ў Смаленску.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА, Юген ВАЛОШЫН. Фота аўтараў.

Валерый Бельміньчыц і аўтар фотаздымкаў у супермаркце адзінаццацігадовага ўзросту ў Смаленскай вобласці.

Спорт-тайм

У ЧВЭРЦЬФІНАЛЕ!

У заключным матчы кваліфікацыйнага раўнда групы «F» жаночая зборная Беларусі па баскетболе абуляла каманду Турцыі з лікам 86:70 і заняла ў групе 3-е месца. Беларускі пачалі матч з пазіцыі сілы і выйлі ў ліку. Ужо ў першай чвэрці іх перавага складала 9 кроку. У выніку дэбютны адрэзак каманда Анатолія Буяльскага выйграла з лікам 27:21. А другая чвэрць матча скончылася з яшчэ большай перавагай — 45:37. З'явілася надзея, што беларускі змогуць перамагчы з розніцай у 14 кроку, якая забяспечвала ім трэцяе месца і супернік не фарыятак-іспанак, а менш моцную каманду Славакіі. У канцы выдатна згулялі Трафімава і Верамеенка. Перамога 86:70!

РАЗГРОМ НА СТАРЦЕ

З'быўнага паражэння з лікам 1:5 ад гаспадароў чэмпіянату Еўропы шведару пачала беларуская моладзевая зборная сваё выступленне на першыя тры дні. Гульня прайшла 16 чэрвеня ў Мальме. На 33-й хвіліне лік адкрыў Сяргей Кісляк. На 34-й шведы аднавілі раўнавагу. Затым тройчы (на 38-й, 44-й і 81-й хвілінах) вызначыўся нападаючы шведару Маркус Бэрг. На 89-й хвіліне Густаў Свенсан устанавіў канчатковы вынік. Трэнер беларускіх «маладзёжкі» Юрый Курнечнін, які з-за дыскваліфікацыі вымушаны быў назіраць матч з трыбуны, пасля матча сказаў наступнае: «Стартавыя 35 хвілін першага тайма была роўная гульня, мы нават змалі адкрыць лік, аднак у заключныя дзесяць хвілін пайшлі незразумелыя індывідуальныя і калектыўныя памылкі. На працягу матча мы больш кантралявалі мей, аднак атрымаць карысць з гэтага не здолелі. У другім тайме мы ўсёй камандай накіраваліся наперад, агалялі тылы — футбалісты зборнай Швецыі, дзеяннічаны на кантраце, урываўся ў свабодныя зоны і здолелі забіць яшчэ двойчы. Супернік у гэтым матчы быў больш арганізаваны, у скандынаваў было больш жадання перамагчы, што і заканамерна адбылося на выніку».

Хаўбек беларусаў Сяргей Крывец сказаў пасля матча: «Такіх крыўдных паражэнняў я зараз не магу ўзгадаць. Наўпаўня, іх не было. Вядома ж, адраўнуўчыся на перальныя мы думалі, як перабудаваць гульню, каб у другім тайме лік зраўняўся, а атрымалася, што яшчэ двойчы прапусцілі самі».

У групе «B» Англія ў меншасці ўзяла верх над Фінляндіяй — 2:1, а Іспанія і Германія згулялі ўнічыю — 0:0. 19 чэрвеня Беларусь сустрэнецца з Сербіяй, а 23-га — з Італіяй. У паўфінал выходзіць дзве лепшыя каманды кожнай групы.

«ПРИОРБАНК» Открытое акционерное общество извещает своих акционеров, что 30 июня 2009 года состоится внеочередное общее собрание акционеров банка

Собрание состоится в г. Минске по адресу: ул. В. Хорукей, 31А в 09.00.

Регистрация участников будет осуществляться с 08.30 до 08.50. При регистрации акционеры предъявляют документ, удостоверяющий личность; представители акционеров предъявляют документ, удостоверяющий личность, и подтверждают свои полномочия надлежащим образом оформленной доверенностью (руководители юридических лиц — акционеры — документом, подтверждающим служебное положение).

Повестка дня: 1. О безвозмездной передаче инженерных сетей по объекту здания ЦЗУ «Приорбанк» ОАО по проспекту Победителей.

Лицензия на осуществление банковской деятельности №Б Р № 12 от 28.08.2008 года, УНП 100220190.

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже обращенных в доход государства объектов недвижимости, расположенных: Борисовский р-н, д. Лошница, в т.ч.:

Table with 5 columns: № лота, Назначение объекта, Общ. пл. (кв.м), Начальная цена, б.бел. руб., Сумма задатка, б.бел. руб.

Начальные цены снижены на 20%. Подробное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 09.04.2009 г. Аукцион состоится 01.07.2009 г. в 14.00 по адресу: г. Борисов, ул. Чапаева, 6, к. 215. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 30.06.2009 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактные телефоны (8017) 2246134, (80177) 739327. Сайт в интернете: www.rlt.by

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже обращенного в доход государства гаража №60 (пл. 25 кв.м) с подвалом (пл. 10 кв.м) в ГК «Днепрवेश» в г. Борисове. Начальная цена снижена на 10% — 8321 940 бел. руб. Подробное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 12.07.2008 г. Аукцион состоится 01.07.2009 г. в 14.00 по адресу: г. Борисов, ул. Чапаева, 6, к. 215. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 30.06.2009 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактные телефоны (8017) 2246134, (80177) 739327. Сайт в интернете: www.rlt.by

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже ЛОТА № 1 — цеха лесопильного (общ. пл. 548,7 кв.м) по адресу: г. Борисов, ул. 30 лет ВЛКСМ, 36. Начальная цена снижена и составляет — 71 102 610 бел. руб. Подробное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 08.07.2008 г. Аукцион состоится 01.07.2009 г. в 14.00 по адресу: г. Борисов, ул. Чапаева, 6, к. 215. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 30.06.2009 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактные телефоны (8017) 2246134, (80177) 739327. Сайт в интернете: www.rlt.by

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже ЛОТА № 1 — цеха лесопильного (общ. пл. 548,7 кв.м) по адресу: г. Борисов, ул. 30 лет ВЛКСМ, 36. Начальная цена снижена и составляет — 105 506 290 бел. руб. Подробное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 27.03.2009 г. Аукцион состоится 01.07.2009 г. в 14.00 по адресу: г. Борисов, ул. Чапаева, 6, к. 215. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 30.06.2009 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактные телефоны (8017) 2246134, (80177) 739327. Сайт в интернете: www.rlt.by

КУП «Минский областной центр учета недвижимости», УНП 690324015

У МІНСКУ ДАПЛАТ

ПЕДРАБОТНИКАМ БУДЗЕ БОЛЬШ

Практыка штомесечных выплатаў дадатковай матэрыяльнай дапамогі са сродкаў гарадскога бюджэту педагогам работнікам устаноў адукацыі Мінска ў памяры 1-3 базавыя велічыні (адна базавая велічыня цяпер складае ВР35 тыс.) будзе прадаўжана ў сталіцы ў 2009-2010 гадах. Адапаведнае рашэнне прынята ўчора на сесіі Мінгарсавета.

Як адначыў старшыня камітэта па адукацыі Мінгарвыканкома Уладзімір Шчэрба, сацыяльная падтрымка педагогаў сталіцы ў выглядзе штомесечных выплатаў аказваецца на працягу 9 гадоў. Давалты яны атрымліваюць на працягу навуцальнага года (з верасня па май). А ў мінулым годзе выхавальнікам дашкольных устаноў выплаты былі прадаўжаны на летні перыяд. Давалты падтрымалі прапанову аб прадаўжэнні ў сталіцы такой практыкі. У прыватнасці, устаноўлена, што з 1 чэрвеня 2009 года па 31 жніўня 2009 года штомесечную даплату да адукацыі будзе атрымліваць педработнікі устаноў адукацыі, а таксама загадчыкі дзіцячых садоў і іх намеснікі па асноўным віду дзейнасці прапарцыйнальна ўстаноўленай працягласці рабочага часу (педагагічнай нарузкі), але не больш як на адну стаўку зарплаты, службовага акладу, у памеры трых базавых велічынь для выхавальнікаў і 1,5 базавых велічынь для памочнікаў выхавальнікаў.

Таксама з 1 верасня 2009 года па 31 мая 2010 года штомесечную даплату да адукацыі будзе атрымліваць педработнікі устаноў адукацыі, работнікі арганізацыі фізкультуры — тры базавыя велічыні, загадчыкі бібліятэкары — 1,5 базавых велічынь, памочнікі выхавальнікаў — 1,5 базавых велічынь. Пры гэтым настайнікам (выкладчыкам), у педагагічную нарузку якіх уключаны гадзіны арганізацыйна-выхавальнай работы па выкананні абавязку класнага кіраўніка, куратары навуцальнай групы, дадаткова будзе выплачвацца даплата да акладу ў памяры адной базавай велічынь. Давалты будзе выплачвацца таксама медработнікам школ-інтэрнатаў, дзіцячых дамоў і дашкольных устаноў. Гэта ўрачы ўсіх спецыяльнасцяў, інструктары-метадстысты фізічнай рэабілітацыі, сярэдні медыцын

Доўгажыхары

Век бабулі Ядзвігі

І ў 102 гады часам баліць галава. Але Ядзвіга Крывульча ведае, як ураз яе ўгаймаваць — пад хусцінку пучок-абкладку з зялёных, духмяных лекавых траў, і ўсё як рукой здыме. А траў вуць як шмат ля плота, на поплаве, пры лесе хутара Гнеўкі, што на Стаўбіоўшчыне. Надзейны хол-ратунак і ад іншых нямогласцяў. Пэўна, яны эліксірылі да такога шаноўнага ўзросту. Тут, на водшыбе, у прыроднай цішы выгадавала і дзяцей. Яны, унукі, праўнукі на бабуліным хутары амаль штодзённыя госці-памочнікі.

Васіль ЗЯНЬКО.

Сітуацыя

ВЯРТАННЕ МІКАЛАЯ?

Управа раёна Сакаліная гара Усходняй адміністрацыйнай акругі Масквы падарыла Магілёву бронзавы бюст расійскага імператара Мікалая II. Магілёўскія ўлады цяпер вырашаюць, дзе яго можна ўсталяваць. Гарадскія скверы, Свята-Мікольскі манастыр на Дняпры і абласны краязнаўчы музей.

Таксама называўся гістарычны цэнтр горада на валу: рускі імператар жыві яркас на Губернатарскай плошчы, якая цяпер вядомая як Савецкая. Але ўсё ж суседства бюста Мікалая II і помніка барацьбітам за савецкую ўладу — суседства няпэўнае, двухсэнсавое і нават,

можна сказаць, антаганістычнае. Паліткаркэтнае месца для бюста яшчэ не знойдзена, канчатковае рашэнне не прынятае.

Тым часам у Магілёве разгарнулася цалая дыскусія: а ці патрэбен гарадзкі помнік Мікалаю II нашаму гораду? Меркаванні падзіліліся.

Безумоўна, магіляўчане памятаюць, што ў іх горадзе ў 1915—1917 гадах была стаўка Вярхоўнага га-луноўнакамандвання. Адсюль Мікалай II кіраваў рускай арміяй на франтах Першай сусветнай вайны. Гісторыкі і шараговыя жыхары горада любяць паказваць гасцям будынак на вуліцы Камсамольскай, дзе была любімая галантарэйная крама царэўнаў, а таксама распа-

мянамі старажытныя помнікі. Горад цяпер прыцягвае масу турыстаў. Людзі просяць паказаць ну хоць што-небудзь, звязанае з Мікалаем II. Але ж нічога не захавалася ад тых часоў, а бюст даць уяўленне пра тое, як выглядаў гэты чалавек.

Гісторыя — дранная альбо добрая, але яна была. І можна па-рознаму ставіцца да асобы імператара, але ён быў у нашай гісторыі. Мы хочам усталяваць бюст не для пакланення, а для таго, каб адзначыць вяку ў гісторыі нашай краіны.

Праўда, бюст яшчэ не гатовы, яго яшчэ робяць. Нам даслалі фота, які ён будзе выглядаць, і мне падабаецца. А вась з месцам усталявання мы яшчэ сапраўды не вызначыліся.

Ігар МАРЗАЛЮК, доктар гістарычных навук, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта:

— Няўжо няма ў беларускай гісторыі персанажаў, якіх варта было б увекавечыць у бюстах і помніках? І за якія такія вялікі заслугі гэта рабыць у дачыненні да Мікалая II? Ён праіграў вайну, разваліў імперыю, дапусціў рэвалюцыю. Пра яго ні былі падзеленыя Беларусі.

Бясспрэчна, смерць яго была пакутніцкая, і ніхто і ніколі не зможа апраўдаць гэта зверскае забойства. Але пры гэтым ён быў самым бязданным з Раманавых, яго называлі Мікалаем Крывавым.

Асабіста я не ў захапленні ад гэтай гістарычнай персаналіі. І пытанне аб усталяванні бюста Мікалаю II лічу неадназначным. Хоць я разумею памкненні турыстычных фірмаў: думаю, калі б аднавіць Губернатарскі палац і яго інтэр'ер, і вось там усталяваць бюст Мікалая II, то гэта было б добра. Але цяпер крызісны час, і такія грандыёзныя планы нам не па кішні.

За гэты час з'явіўся са свету не адзін дзясятка шэрых драпежнікаў-ваўкоў і іхніх

нашчадкаў — ваўчанят. Толькі каля кашары, знаходзячы ў засадае, у 2007 годзе ён трапіліны стрэлімай падзавіў жыцця чатырох хвастатых разбойнікаў, а ў суседняй гаспадарцы, дзе воўк загрыз бычка, пятага. Мінулы год запомніўся тым, што знайшоў логава ваўчыцы і забраў адтуль чатырох ваўчанят. Сёлетна на яго рахунку ўжо адзін забіты драпежнік і ліс.

На гэты ж раз паступіў лагераўна ўтрымання жыўлы паведамлі Васілю Уладзіміравічу (сам ён праце сацыяльным работнікам і вартуаўніком у КСУП «Грабні»), што надочне воўк нахабна падыходзіў да агароджы некалькі начэй запар і наводзіў жах на жывёлу. Паляўнічыя здагадваўся, у чым прычына. У май ў ваўчыцы звычайна з'яўляецца прыплод, і яна часта застаецца ў логаве, а яе «сябар» рыскае па наваколлі ў пошуках здабычы для ваўчанят.

Пасля таго ж на зямлі засталіся сляды зверга, якія ішлі і па лясной дарозе тры, а можа і больш кіламетраў. Затым яны зніклі, і паляўнічы вопыт падказваў кірыньку, што гэта невыпадкова: логавя недзе недалёка, можа нават каля таго месца, дзе летась ён забраў чатырох ваўчанят. Па лесе яму давлялося

вядоць гісторыі пра тое, як імператар разам з царэвічам Аляксеем вуздзіў рыбу на Дняпры.

Мікалай II пакінуў Магілёў 8 сакавіка 1917 года і рушыў насустрач адрачэнню ад прастола і страшнай гібель разам з усёй сваёй сям'ёй.

Нездарма цяпер турыстычныя фірмы прапануюць маршрут «Апошняя сталіца імперыі» па месцах, якія звязаны з Мікалаем II. Праўда, у сувязі з тым, што гістарычных помнікаў не захавалася, распадаецца даводзіцца, што называецца, на пальцах. Таму турыстычныя фірмы даю пранаўноўны ўсталяваць нейкі памяты знак, каля якога можна будзе сфатаграфаватца. Кажуць, што збіраліся дзеля ілюстрацыі турмаршруту акцёра нацяць, але бюст — яшчэ леей!

Ёсць і праціўнікі ідэі ўсталявання бюсту: гэтыя людзі нагадваюць, што Мікалай быў крывавым тыранам. Альбо, як мінімум, неразумным працівелем, які дапусціў рэвалюцыю. З такіх розных пунктаў гледжання, аднак адназначна супраць бюста расійскага імператара выступаюць і камуністы, і апазіцыянеры.

Дыскусія перакінулася на гарадскі інтэрнэт-сайты, дзе выказаюцца паліярныя меркаванні: «Мікалай II — вялікая асоба, якая мела ўплыў на гісторыю», а з іншага боку — «Усталяванне помніка рускаму цару — абразва беларускай гісторыі».

Адначасова ідэе галасаванне: дзе ўсё ж можна было б усталяваць бюст. Пакуль найбольш галасоў аддалі за парк Імя Горкага, дзе цяпер будуюць храм у памяць усіх пакутнікаў XX стагоддзя. Тым больш, што Мікалай II кананізаваны праваслаўнай царквой.

Ілона ІВАНОВА.

Купляй сваё — жыві лепш

ДА СВАІХ ТАВАРАЎ ДАЕДЗЕМ БЕЗ ТАЛОНА!

Новае — добра забытае старое. Гадоў 10 таму, калі адкрываліся базы прадпрыемства «Аблгандальсаюз», каб пакупіць знайшоў да іх дарогу, былі арганізаваны бясплатныя аўтобусныя маршруты да краму на ўскраіне Гомеля. Зараз маркетологі ўзагадлі свой колішні вопыт. На працягу рабочых дзён тыдня ад чыгуначнага вакзала да далёкіх гандлёвых пунктаў людзей возіць у крамы, дзе каля 90 % тавараў беларускай вытворчасці, спецыяльны аўтобус. Як расказала начальнік аддзела маркетынгу і арганізацыі гандлю прадпрыемства «Аблгандальсаюз» Вераніка Старавойтава, менавіта ў гэтыя дні дзейнічаюць і значныя зніжкі — 5—30 % — на прамысловыя тавары беларускай вытворчасці.

— Арандаваны аўтобус курсіруе да ўніверсальных баз прадпрыемства кожны 20 хвілін, у час, калі працуе крама. Людзі ўжо даведліся пра такую магчымасць і зараз пакупіноў да нас прыязджае куды больш, чым у першы дзень акцыі.

Разам з тым, на прадпрыемстве не выключваюць, што для арганізацыі пакупіноў такі маркетынгамы ход можа стаць штодзённай практыкай.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Факт

НЕ БУДЗЕ ЭЛЕКТРЫЧАК

У сувязі з правядзеннем пуцявых работ у найбліжэйшы час з руху будучы зняты некалькі электрацягінкоў. У прыватнасці, 22 і 23 чэрвеня не будзе курсіраваць электрычка Мінск — Маладзечна адраўленнем у 12.40. 22 чэрвеня адмяняецца электрацягнік Маладзечна — Мінск адраўленнем у 14.58, а 23 чэрвеня — электрычка Маладзечна — Мінск адраўленнем у 9.47.

Сяргей РАСОЛЬКА.

«МАБІЛЬНЫЯ» ВЕДЫ: НЕЗАЛІК

Два абітурыенты з 7,5 тысячы, заўлечаны на тэсціраванне па беларускай мове ў Гомельскай вобласці, «пракалоліся» адразу. Як паведамае прэс-служба Камітэта дзяржаўнага кантролю Гомельскай вобласці, у Беларускам дзяржаўным ўніверсітэце транспарту сотавы тэлефон, які ўвогуле нельга прынёсці на іспыты, зазавіў падчас выпрабавання. У Мазырскім дзяржаўным педагагічным ўніверсітэце імя Івана Шамякіна абітурыент за 15 хвілін да заканчэння быў заспеты за спробай выкарыстаць мабільнік як шпаргалку. У гэтым годзе яны, можна лічыць, «праляцелі» — паступаць у ВНУ можна толькі з трыма прайдзенымі тэстамі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

НА ПАМЕЖНЫХ ДАРОГАХ ЗАТРЫМАЛІ ЯЛАВІЧЫНУ І МЕТАЛ

12 чэрвеня ў вёсцы Мілаславічы Клімавіцкага раёна міліцыя спыніла аўтамабіль «Форд», якім кіраваў непрацоўчы 39-гадовы жыхар Любані. У машыне было каля дзвюх тон ялавічыны без адпаведных дакументаў. На наступны дзень 13 чэрвеня на аўтадарозе Орша—Шклоў—Магілёў затрымалі «Фіат-Дуката», у якім непрацоўчы 25-гадовы магіляўчын перавозіў каля тону каліровага металу.

НЕНАВІСНІК АЎТАМАБІЛЯ?

Міліцыя Кастрычніцкага раёна горада Магілёва шукае невядомых злымыснікаў, якія ў ноч на 15 чэрвеня парэзалі пакрышкі ў 14 аўтамабіляў. Урон ацэньваецца ў 3,7 мільёна рублёў. Машыны, колы якіх пацярпелі ад хуліганства, былі прыпаркаваныя ў дварах на вуліцы Сімава. Заведзена кримінальная справа.

Алена КАЗЛОВА.

РАЗЛІЧЫЛІСЯ

Пенсіянерка з в. Куплячы Пінскага раёна прадала агуркі і пачала падлічваць грошы. Яе ўвагу прыцягнула 50-тысячная купюра НБ РБ. Бабулі падалося, што грошы выглядаюць інакш і яна не памылілася — купюра аказалася фальшывай. У міліцыі пенсіянерка ўспомніла, што менавіта гэтай купюрай з ёю разлічаліся двое хлопцаў.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ПАДЛЕТАК ВЫПІЎ ЧАРКУ Ў ПАРКУ

15 чэрвеня каля 20 гадзін увечары брыгада хуткай медыцынскай дапамогі даставіла ў рэанімацыю 12-гадовага падлетка. Ён быў знойдзены ў гарадскім парку ў стане алкагольнага ап'янення сярэдняй цяжасці. Высветлілася, што нецягрожы хлопчык вучыцца ў 3-м класе дапаможнай школы.

Алена КАЗЛОВА.

ПРЫХІЛЬНІК «МОМАНТУ» ШПІТАЛІЗАВАНЫ

15 чэрвеня ўначы ў Магілёўскаму абласному даічыную бальніцу трапіў 9-класнік з вострым інгальцыйным атручэннем. Падлетак 1995 года нараджэння паведаміў, што напярэдадні ўдэхаў пары клею «Момант».

ШКОЛЬНІК АБРАБАВАЎ ГАНДЛЯРОЎ

14 чэрвеня раніцай у Мсціславе малады чалавек адкрыў скаўра з прыватнага гандлёвага павільёна на вуліцы Карла Маркса вырочку. Сума скрадзеных грошай перавысіла 1,3 мільёна рублёў. Міліцыя затрымала віноўніка: ім аказваўся 9-класнік Мсціслаўскай школы-інтэрната. Хлопец 1991 года нараджэння ўжо быў судзімы. Цяпер супраць яго распачата кримінальная справа за рабаванне.

Алена КАЗЛОВА.

НАЛЁТЧЫКА ЗАТРЫМАЛІ

Невядомага, які паспрабаваў абрабаваць аддзяленне «Беларусбанка» ў Баранавічах, затрымалі праз два дні ў Мінску. Рабаўніком быў грамадзянін Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, у якога на радзіме ўжо былі праблемы з законам і ён знаходзіўся ў міжнародным вышукі. Арыштаваны супраціўлення не аказаў, але прызнаўся, што быў здзіўлены смеласцю работніка банка, якіх не ўдалося запалохаць. Напомню, налётчыкі тады не здолелі пахвыцца, цяпер ён знаходзіцца ў Баранавіцкім СІЗА. Следчыя высвятляюць, ці не мае ён дачынення да іншых злачынстваў, учыненых на тэрыторыі нашай краіны.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

БЕЗ АКЦЫЗАЎ

вырашчыў абысць непрацоўчы 50-гадовы жыхар Гомеля, які перавозіў у салоне аўтамабіля «Мерседэс-Бенц спрынтэр» віна-гарэлачныя вырабы агульным аб'ёмам амаль 300 літраў — у самай разнастайнай тары. Кошт грузу ацэнены ў 8 з паловай мільёна рублёў. Вадкасканфіскаваная.

НАГУЛЯЎСЯ

23-гадовы жыхар Калінкавічаў не змог стрымаць свае эмоцыі ад праігрышу, калі знаходзіўся ў забаўляльным цэнтры ААТ «БелАЗ дружба». Як сведчаць супрацоўнікі міліцыі, малады чалавек разышоўся не на жарт, пашкодзіў два гульнявыя аўтаматы і скінуў са стойкі бутэлькі віна. Заведзена кримінальная справа.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

БІЦЬ ЦІ НЕ БІЦЬ?

Зусім выпадкова збегліся на газетнай старонцы матэрыялы, дзе расказваецца пра ўзаемаадносінны чалавека і «братоў нашых меншых» — звяроў, жывёлаў. Здавалася б, складаная гэта тэма — спасцігнуць філасофію тых, хто забівае, і тых, хто даглядае, пускае сплязу над кінутымі катамі, сабакамі (дзецямі, старымі — могуць быць варыянт). Ды не. Мне ўсё падаецца даволі простым: наша жыццё заўсёды прапануе выбар, як мінімум два варыянты паводзінаў. Адны чысцяць горад ад усялякай збеглай з дому (выкінутай) жывой істоты, другія за сваю маленькую ступенядню выкуляюць на жывадзёрні «няшчасных сабак». Адны з задавальненнем бяруць хабар, другія трасуцца над кожнай перададзенай у краме калейкай рашты: не маё! Памятаю, у дзяцінстве брат-паляўнічы некай застраў чужога ката, які нешта надта часта стаў з'яўляцца для нашай хаты. Ну, быў наш звычайны скандал — не першы раз ён страляў па катах. Але праз два дні на гарышчы мы пацупілі пранізлівы піск: той кот, які высветлілася, быў коткай, якая аблюбавала нашу гарышчу і паспела нарадзіць траіх кацянят. Цяпер яны хацелі есці. Ад крыку ў іх прарэзаліся вочы задоўга да належнага тэрміну. І тых кацянят, якіх і ў рукі было страшна ўзяць з-за іх памеру, я выкормлівала — піпеткай, затым соскай. Раздала па людзях. Праўда, усё адно не выратавала — не змагла навучыць іх бяцца: чалавека, сабак. З той пары кожны жыве са сваім выбарам: брат-паляўнічы страляе, я лічу паліванне зайбоствам, а таму грахам. Але скандалаў на гэтай глебе ўжо не ўзнікае, бо іначай у кожнага атрымаецца не жыццё, а кашмар.

Вось і тут, у газеце, мы сутыкнуліся з дзюйма пазіцыямі. У паляўнічых-ваўчатнікаў лічыцца за вышэйшую долбесць высачыць ваўчыку і забраць у яго ваўчанят (расказваюць, што некаторыя нават не чапаюць яе, каб на наступны год прывяла новы прыплод, а той, у сваю чаргу, прынёс грошны). Ну паляўнічыя — яны, зрабілі сьведомы выбар, паліванне ў нас не забаронена, якія тут пытанні? Абвінавачванні ў маральнасці-немаральнасці... Хай будзе шматкроп'е. У кожнага пра гэта сваё ўяўленне. Вось толькі рассямшлілі ахі-вокі некаторых калег: не варта друкаваць здымкі загубленых (так-так, а куды ж іх дзенуць!) ваўчанят. Яны такія харошанькія! Маўляў, не трэба выхоўваць жорсткасць. Рэпартаж з вочай абтавы — можна (гэта ж драпежнікі, яны нашы жывёлы рэжучы!), а ваўчаняткі міленькія... Ды пакуль гэтыя міленькія вырастаюць, ім бацькі цэлую ферму на харчы перацягаюць. Выбар протэсты: ці вы страляеце (забіваеце), ці прылываеце таму, хто забярэ выратаванае вамі ішчаня, які аўтар матэрыяла, што справа.

Так што зноў, як у любой жыццёвай сітуацыі — рабіце свой выбар, панове... Вы ж людзі. Гомасапіенсы.

Арына ПРОНЬКА.

ВЫПУСКНЫ БАЛЬ ЗА... ДРОТАМ

У гэтай школе не вучацца дзяўчаты. Тут не задаюць хатніх заданняў. На занятках заўсёды поўная цішыня. Тут выдаюць атэстаты, але ж хутка забіраюць, каб праз нейкі час вярнуць іх назаўсёды. Тут, як і паўсюды, арганізавалі выпускны бал... Гэтая не зусім звычайная школа знаходзіцца на тэрыторыі Віцебскай выхавачай калоніі для падлеткаў № 1. Тут у мінулыя нядзелю прайшоў выпускны бал. На свята запрасілі і крэспандэнты «Звязды».

Цікава, што на балі выступілі наваспечаны ўладальнік галоўнага прызва конкурсу маладых выканаўцаў 10-га Нацыянальнага фестывялю беларускай песні і паэзіі «Маладзечна 2009», лаўрат прэміі імя народнага артыста СССР Уладзіміра Мулявіна Глеб Лапіці. Тут ён, дарэчы, і раней часта выступаў.

Начальнік устаноў ВК № 1 Аляксандр ГАРАЛЁЎ, падпалкоўнік унутранай службы, у гэты дзень быў на рабоце ў цывільным.

— Сёння ж у выпускнікоў свята, — распавядае Аляксандр Гендзэвевіч. — І шчыра хочацца, каб хлопцы запомнілі яго надоўга! У нашай вачэрняй агульнаадукацыйнай школе № 26 вучацца 280 хлопцаў. А ўсяго ў калоніі адбываюць пакаранне больш за 320 чалавек ва ўзросце ад 14 да 21 года.

Выпускнікі атрымліваюць такія ж атэстаты, які і аднагодкі ў іншых школах. Сёлетна мы ўручам атэстаты адроз 48 вучням. Калектывы школы і калоніі вельмі пастараліся, каб выпускны «бал» не быў фармальным мерапрыемствам, а сапраўнім цікавым.

Наконт «навінаў» у калоніі пытаецца? Адкрываем новы лазнева-прахны комплекс. Упершыню падлеткі, якія сталі на шлях выпраўлення, нядаўна палпавалі ў басейн. Знакаміты віцебскі гатэль «Зрыдан» бясплатна перадаў нам спартыўныя тэнажоры. Бацькам падчас сустрэч з іх дзецьмі ў калоніі прапаноўваем «зняць пробы» са страў у сталовай. Нашы падлеткі могуць ў і горад выйсці за добрыя паводзіны, праў-

— Тут вучыцца лепш, чым у звычайнай школе, бо настаянікі да ўсіх стараюцца ставіцца аднолькава. Мо і здзівіцца, але я так хацеў здаць экзамены менавіта тут, — распавядае хлопцёк. — Мне, безумоўна, было б цяжка завяршыць звычайную школу. Хачу паступіць у ВНУ на інфармацыйна-тэхналагічны факультэт. На жаль, камп'ютары ў калоніі старыя, але выкладчыкі былі добрымі. Як я разумею, напэўна, прошаў на набывццё новых не хапала. Я сам з Баранавічаў, літаральна ўжо праз дзень вызвалюся...

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з вядучых бало быў Андрэй Раманаў.

— Я летась школу ў калоніі скончыў, быў адным з самых старых вучняў, вельмі толькі добра працаваў.

Адным з в

ВАКОЛ ПАЗВАНОЧНАГА СЛУПА

Прамаў лінія

Ёсць такое свята!

Падпіска-2009

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Белпошта» сёння з 12 да 18 гадзін на сталічным пантамце, на цэнтральных аддзяленнях паштовай сувязі абласных і многіх раённых цэнтраў ладзіць чарговую Рэспубліканскі дзень падпісчыка. Гэта значыць, што сёння яго, латэнцінага, будучы сустракаць не толькі работнікі паштовай сувязі, але і прадстаўнікі рэдакцыі — каб выслухаць заўвагі і прапановы, каб адказаць на пытанні, каб падзякаваць за выбар і ўручыць хоць сніпчык, але ж прызы...

Дарчы, у «Звязды» ёсць і адзін, так бы мовіць, нясціплы — тэлевізар «Віязь», які на выніках мінулай падпіскай выйграў міланчак К.С. Пракаповіч... Падчас сённяшняга свята на сталічным пантамце мы плануем уручыць яго Кацярыне Самсонаўне, пазнаёміцца з ёй і ўсімі, хто прыйдзе, сфатаграфаваш сваіх верных, адданных падпісчыкаў і, калі пашанцуе, новых.

Прыходзьце!

Звяздоўцы.

«ШТО Ё ВАС ДОБРАГА?»

Мікалай МАРТЫНАЎ, пенсіянер, вёска Зарубы Дубровенскага раёна:

— Добра тое, што мая старэйшая дачка Вольга атрымала ад гаспадаркі жыллё — катэдж. Добра, што ў нашай вёсцы будзеца аргагарадок. На базе колішняга дзіцячага садка будзе рабіць амбулаторыю, да канца года абдзіць усё скончыць з ёй. Тады нам, пенсіянерам, не трэба будзе выпраўляцца ва ўчастковую бальніцу за 12 кіламетраў. Добра, што ўнук пастаяна заўважыў 9 класу, неўзабаве будзе вучыцца ўжо ў Віцебску — у спартыўнай школе. Так, займаецца лёгкай атлетыкай, прывозіць са сабой іграўкі граматкі. Малодшая дачка Наталія вучыцца ва ўніверсітэце там жа, у абласным цэнтры. Добра, што жылі ў яе няма, даводзіцца кватэру здаваць, грошы плаціць. Будзе бухгалтарам-эканамістам. Сын працуе ў Сургуце, здабывае нафту, газ. Але дом мае ў Зарубах, свой працяглы водук праводзіць тут. Карацей кажучы, добра, што дзеці, унукі здаровыя, а астатняе усё — дробязі. Агароджы там паставіць, штосці яшчэ зрабіць... Добра, што ёсць такая газета, як «Звязда» — гэта наша сямейнае выданне. Буду вылісаць «Звязду» да канца жыцця. Вось дзякуючы і вам 3 ліпеня на будынку школы нарадзе будзе ўсталявана памятная дошка ў гонар Андрэя Міхайлавіча Усвава — героя-танкіста, пра якога вы пісалі. У ідэалагічным аддзеле райвыканкома прачыталі, відаць, той матэрыял. Дарчы, цалкам не згодны з меркаваннем аднаго чытача газеты, што было надрукавана нядаўна. Маўляў, выданне можа мець менш старонкаў. «Звязда» павіна выходзіць мінімум на васьмі старонках! І не менш за пяць дзён на тыдзень! Дарчы, не такая яна ўжо драгая, асабліва ў параўнанні з некаторымі іншымі выданнямі. Калі ў каго не атрымліваецца, можна, напрыклад, разам з суседям вылісаць газету.

Валіяцкі ТАРАСІК, галоўны ляснічкі Чэрвеньскага лясгаса:

— Калі браць прыемныя падзеі толькі за апошні час, дык адносна да іх найперш пазедку ў выхадныя дні напачатку ў Маладзечанскі раён, а потым у Астравецкі. Рэч у тым, што пры нашым раённым краязнаўчым музеі існуе клуб «Бонда», у які можа ўступіць любы ахвотны. Назва паходзіць ад старадаўняга звячкі, кабі суводзі запрашалі адно аднаго, напрыклад, на свечанні, і частавалі гасцей. Так і ў нас: калі хто пабываў у якім падарожжы, адкрыў новы турыстычны маршрут, што спадбаўся, ён дзеліцца, «частуе» уражаннімі нас, астатніх уздэльнікаў клуба. Мы інфармацыю абмяркоўваем, распрацоўваем маршрут. Сярод нас ёсць гісторыкі, географы, яны бяруць на сябе заданьні знайсці дадатковыя патрэбныя звесткі па тэме. У выніку нашы сумесныя падарожжы атрымліваюцца змястоўнымі, карыснымі і цікавымі. Менавіта такой і была апошня ў выхадныя. Што яшчэ? Сёлета вельмі парадвала сваім уздыхам на дачы кветкі. Не, не скрадзеныя, як прынята лічыць (смяецца). Набыла насенне незвычайных гатункаў, але з-за ўмоў надвор'я, што былі, не разлічвалі на поспех. Аднак вынік пераўзышоў усё чаканні, атрымалася ўсё вельмі цікава!

Наталія МУРАВЕЙКА, студэнтка-завочніца Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, г. Мінск:

— Ды усё добра! Вось здала сесію. Як? Самае галоўнае — без «хвасту» (смяецца)! Я вучусь завочна, перайшла на шосты курс. Яшчэ нейкіх паўгода — і атрымаю дыплом эканаміста. Хоць я ўжо даўно працую. Дарчы, і на працы ў мяне усё цудоўна. Ці адбіўся крызіс на нас? Ведаецца, я працую ў адным з гандлёвых цэнтраў, а паесці людзям хочацца заўсёды, незалежна ад таго, ці ёсць крызіс на дварэ. Вось і мяркуе са мной (смяецца). А зараз са спакойнай душой і сумленнем збіраюся ў водук — разам са знаёмымі паездзем адпачываць у бок Малдовы. Дарчы, і маці павіна праз тыдзень з адпачывання прыхаць. Добра, што ўсе родныя здаровыя. Вось нядаўна адзначалі другі дзень нараджэння пямчэнніка: цудоўнага, вядомага чалавечка!

Ірына АСТАФ'ЕВА, старшыня Мінскага таварыства спажывоўцаў:

— Калі гаварыць пра асабістае жыццё, дык найперш хочацца сказаць, што ажаныўся сын! Вельмі прыемна, што жыццё працягваецца, ідзе сваім ладом і з утварэннем новай сям'і і з'яўляюцца новыя ж надзеі на лепшае (смяецца)! Калі ж адказаць адносна працы, дык тут задавальненне прыносіць тое, што, нягледзячы на ўсе сённяшнія праблемы, наша таварыства здолела выжыць, працягвае працаваць, прыносіць карысць людзям. Мы захавалі асноўныя кашчкі калектыву, і гэта таксама прыемна — што большасць супрацоўнікаў не страцілі працы. Хоць гэта і ненармальна, калі ўжо амаль 60 працэнтаў адлічэнняў ідзе на аплату арэнды. Менавіта столькі грошай з той сумы, якую мы атрымліваем за правядзенне экспертызаў, аказанне прававой дапамогі спажывоўцам, выдаткоўваецца на аплату офіса. Аднак мы працуем, дапамагаем людзям адстойваць свае правы.

Наталія ТЯЛОЧКА, галоўны спецыяліст аддзела ідэалагічнай работы Наваругскага райвыканкома:

— Дом свой прыватны адрамантавала! Вой, так, буйны рамонт быў (смяецца)! Вокны пластыкавалі хутка паставілі, а потым паўтара тыдні сцены сайдінгам абшывалі. Прыгожа атрымалася. Праўда, яшчэ дах «прасіцца», каб яго перакрылі. Але пакуль сродкаў на гэта не хапае. Яшчэ кветкі зацілі ў двары, вельмі прыгожы малюнак атрымаўся. Не, я кветкавод-пачатковец, хоць досвед пэўны ёсць. Я ўвогуле люблю, каб было сціпла, але з густам: газончык з зялёнай траўкай, кветкі... У Польшчы вельмі ўсё прыгожа, літаральна «пад лінейку». Але ж там гэтым доўгімі гадамі займаюцца, а мы яшчэ толькі на пачатку шляху.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

На пытанні чытачоў адказалі загадчык лабараторыі захворванняў і наступстваў траўмаў пазваночніка і спінонага мозгу, кандыдат медыцынскіх навук Андрэй БАБКІН і загадчык лабараторыі траўматычных пашкоджанняў пазваночніка і спінонага мозгу, кандыдат медыцынскіх навук Андрэй МАЗУРЭНКА.

(Працяг. Пачатак у нумары за 17 чэрвеня.)

— **Наталія, званае з Салігорска. У мяне вынайшлі дзве грыжы. Летас яны выдалілі. Скажыце, якія меры прафілактыкі і прэпараты можна прымаць, каб хвароба не прагрэсавала?**

— Нейкіх спецыяльных прэпаратаў уздзеяння на міжпазваночныя дыскі няма. На іх можна ўздзейнічаць пры дапамозе ахоўнага рэжыму. Нашы парадкі такія: абмежаваць пад'ём цяжкіх прадметаў, пры дапамоце спецыяльных практыкаванняў зрабіць сабе так званыя добрыя мышачны гарэст.

Магчыма, у вас ёсць нейкая генетычная схільнасць да слабасці хрышца. У такім выпадку можна прымаць прэпараты, якія называюцца хондапрацэктары, якія абароняць вашу хрышчавую тканку ад далейшых пашкоджанняў.

— **Званю з Гомеля, завуць Аляксей. Скажыце, ці можа дапамагчы мануальная тэрапія пры болях у пазваночніку?**

— Паколькі мы займаемся хірургічнай пазваночніка, то метады мануальнай тэрапіі не вітаем ўвогуле. У яго вельмі вузкія паказчыкі, яе правіла, на першых стадыях астэахандрозу. Мануальная тэрапія нярэдка прыводзіць да сур'езных ускладненняў, лепей гэтым метадам не зложываць.

— **Іна Афанасьеўна турбуе з Мастоў. Падкажыце, наколькі эфектыўныя могуць быць розныя прыстававанні, якія цяпер разнакліюцца ад хваробу пазваночніка (паясы, касмадыскі і г.д.)?**

— Калі чалавек верыць гэтым прыстававанням, то яны могуць дапамагчы. Аднак менавіта на змяненні ў пазваночніку, яго структуры касмадыск не ўплывае. Ён толькі можа змяніць нейкія сімптомы, але не лячыць праблему.

— **Мяне завуць Ганна Іваннаўна, тэлефаную з Гродна. У мяне правабачны скаліз. Ці могуць па гэтай прычыне баліць суставы рук і ног?**

— Пры скалізе суставы самі па сабе баліць не могуць. Скаліз — гэта складаная праблема, якая не з'яўляецца хваробай толькі пазваночніка. Пры ім можа быць парушэнне тканак у арганізме ўвогуле і ў тым ліку і суставу, які таксама маюць структуру коснай сістэмы. Вашы праблемы звязаны не са скалізай, а з паталогіяй косна-суставнога апарату.

— **З Чашнікў Антаніна Сяргееўна звоніць. У маёй дачкі грыжа пазваночніка. Гэта пацвердзіць здымак. Апошнім часам ёй становіцца горш. Не знікаюць болі ў назе. Ніякае лячэнне не дапамагае. Што вы параіце?**

— Мяркуючы па тым, што ўжо з'явіліся болі ў назе, то гэта можа

быць хірургічнай праблемай. Я раю вам звярнуцца ў Віцебскую абласную бальніцу ў нейрахірургічнае аддзяленне па кансультацыі.

— **З Салігорска звоніць Героргій. Чую, што ў нашым цэнтры распрацаваны сучасныя канструкцыі для фіксацыі пазваночніка пры траўмах і захворваннях яго. Ці выбрала б яны ў Беларусь?**

— Так, у нашым цэнтры вядуцца работы па распрацоўцы розных металаканструкцый, звязаных з хірургічнай пазваночніка. Яны ўсе ачыненыя вытворчасці, зроблены з тытану, выпускаюцца ў Беларусь.

— **Вера Мікалаеўна, Лепель. Мне 54 гады, у мяне нізкая згусальнасць крыві. Таму хачу спытаць, ці можна мне лячыць пазваночную грыжу без аперацыі?**

— У гэтым выпадку не толькі можна, але і трэба. Бо парушэнне згусальнасці крыві — адзін з супрацьпаказчыкаў да хірургічнага ўмяшання. Існуе дастаткова шмат метадаў кансерватыўнага лячэння. Проста трэба падабраць тыя прэпараты і лекі, якія будуць аказваць эфект. Для гэтага вам трэба звярнуцца ў Віцебскую абласную бальніцу для абследавання і падбору лячэння.

— **З Нароўлі звоніць Мікалай. Мне 41 год, у мяне з дзяцінства скаліз, хоць я і служыў у арміі, але дыягназ паставілі толькі ў 2003 годзе. Апошнім часам стан пазваночніка значна пагоршыўся, не ведаю, што рабіць.**

— Можна звярнуцца да нас у цэнтр па кансультацыі. Не выключана, што вашы праблемы са скалізам патрабуюць хірургічнага лячэння. Пасля кансультацыі паспрабуем адзначыць вынікі.

— **Галіна Мікалаеўна з Мінска. У якіх выпадках паказана хірургічнае ўмяшанне для лячэння хворага пазваночніка?**

— Пытанне даволі шырокае. У кожным канкрэтным выпадку відавочна, ці ёсць у пацыента хірургічныя праблемы. Для гэтага трэба прайсці стандартнае абследаванне.

— **Тэлефаную з Гомеля, завуць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **З Салігорска звоніць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **З Салігорска звоніць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **З Салігорска звоніць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **З Салігорска звоніць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **З Салігорска звоніць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **З Салігорска звоніць Генадзь. У мяне ў пазваночным аддзеле атрафіруюцца адзін дыск. Ці можна неяк спыніць гэты працэс?**

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— Атрымаць дакладны адказ па гэтым пытанні можа толькі спецыяліст, які будзе абследаваць пацыента на месцы.

— **Магае толькі на некалькі тыдняў — потым боль з'яўляецца зноў. Ці можна звярнуцца для абследавання куды-небудзь яшчэ?**

— Можна запісацца на кансультацыйны прыём да нейрахірурга ў Цэнтр траўматалогіі і артапедыі — звычайна запіс робіцца на некалькі тыдняў наперад. Пры гэтым вы павіны прынесці суды вынікі абследавання. І да таго ж пажадана, каб з цэнтрам звязалася ваш доктар і патлумачыў сітуацыю. Дарчы, вярта заўважыць: кансультацыйны прыём у цэнтры будзе цалкам бясплатным.

— **Пасля траўмы ў мяне знайшлі кісты спінонага мозгу. Дваццаць гадоў таму зрабілі аперацыю ў Інстытуце траўматалогіі, аднак засталіся праблемы з нагамі, а апошнім часам сталі слабымі і рукі. У 2000 годзе я правяла абследаванне, але тады мікрахірургічных аперацый у Інстытуце не рабілі, нібыта іх праводзілі толькі ў 5-й клінічнай бальніцы. Ці магчыма ўключыцца на дапамогу цяпер? І ці ёсць увогуле сэнс у аперацыі?**

— Цяпер у цэнтры кісты ўжо аперабуюць, робяць шунціраванне. Таму можаце звяртацца да нас. Адно, што паляроўдз лепш за ўсё спачатку падзець дакументы, тую ж гісторыю хваробы і вынікі тамаграфічнага абследавання — з тым, каб вызначыць далейшыя дзеянні і, магчыма, запісаць вас на шпітальніцу.

Што ж да мэтазгоднасці аперацыі, то трэба заўважыць — яна робіцца ў выпадку пагаршэння неуралагічных разладжаньняў і паралельнага павелічэння кісты. Да таго ж хірургічнае ўмяшанне павінен «дазваляць» агульны стан вашага здароўя.

— **Аднак якая верагоднасць таго, што пасля аперацыі кіста можа ўзнікнуць зноў?**

— Калі шунт функцыюе, то кіста паўторна не ўзнікае.

— **У аперуючым насіце пасля шунціравання гарэст?**

— Не, у такім выпадку насіце гарэсты не трэба.

— **У такім разе яшчэ адно пытанне: у інтэрнэце з'явілася інфармацыя, што аднаўленчыя аперацыі сталі вельмі паспяхова**

— **Працаваў, значыць, наш Сцяпанавіч загадчыкам свіднаверы. Не зусім звычайна, бо свіней там кармілі з дабаўкамі. Гэта значыць, што адна са свінарак штодзень абдывала ўсё гарадскія сталовы і ўсё, што там заставаўся, збірала для сваіх гадванцаў... Загадчык — кантраляваў. Прычым і яе працу, і нашу, хірургічную — крый бо галу-небудзь з жанчынаў для свайго парасяці памыў узяць, каменту тады — на усю акругу: я маўляў — «дзяржаўнае дабро раскардавана».**

І галоўнае — чыё ё, які кажуць, мчычала, бо сам гэты «кантралёў» ледзь не штодзень у нашу сталовую прыходзіў, ставіў на віднае месца сумку і ці то прасіў, ці то нават загадваў: «Дзяўчаты, пакалідзіце там што-небудзь. Не пастую ж несіці дамоў!»

Што-небудзь — пакецік здымак, кавалачак мяса, ці масла — мы яму і клялі, нікоды ж не дзенеша. А потым — збрыдзена і расшлі мы яго правучыць: узялі цагляну, загарнулі ў газетку, палажылі ў сумку. Сцяпанавіч, відаць, шчаслівым дадому пайшоў.

І усё, як адрэзала — у нашу сталовую, з той сумкаю, я навоў...

Але ж і лютваў у нас, але ж і шукаў, за што ё за чапіцца.

А што шукае, то і явдома знаходзіць. У тым ліку — прыгоды на віднае месца. Значыць, аднойчы (летам гэта было, ад спёкіх нават асфальт, здавалася, плавіцца) у двор нашай сталовы ўехаў знаёмы пазвока: конь, платформа бэз бартоў, шэццэ вялізныя бочак... І Сцяпанавіч расшлі правучыць, ці поўна там — хспліўся за край адной, каб на воў усточыць, а яна якраз рычч лёгкая была, і вобзём... На таго «кантралёра»... Ляжыць ён — у сваім свейтым касцюме, а яна рэштках бартоў, макароны... Тут жа, між рыбных галоў, каляполю яго лодначка плавае. А мы — да вокнаў пазвіляліся... І аж заходзімся.

Сцяпанавіч усю і змог, што кулаком патраціць пабяжыцца, што пакажа нам кузкіну маць, але чамусьці перадумаў. Больш за тое — пасля гэтага падзення перастаў зазіраць у бочкі з «дзяржаўным дабром»... Мо і праўда для таго, каб падняцца (над сваёй дурацоў), трэба... упасці?

Т. Дуброўская, г. Маріна Горка.

ЯК ДЗЕД СКАЖА...

Мой цесць напрыканцы 50-х у Германіі служыў — першы раз там лямпачку лічыла пабачыць, але выгляду не падаў. У адрозненне ад іншых... Бо дзяды (стараслужачыя) і тады былі, здэкаваліся з маладых, загдавалі.

— Эй, Раўшан, выключыце святло, спяць пара.

Той Раўшан паслухання падняў вачы, залезаў на яго і з усёй сілы дзімуў на лямпачку.

З выключальнікам у іх (расказваў) таксама забавука была: малады салдат, у калясонах, басаног, мусіў падыходзіць да яго стравым і звяртацца, як да начальніка. Кшталту:

— Таварыш выключальнік, дазвольце ўдарыць па фазе?!

Але гэта — так званыя «дзяды» былі. Раскажу і пра спраўданага. Калі ў нас праводзілі электрычнасць, мяне і ў працее яшчэ не было. Ад старэйшых паучу, што электрыкаў сустракалі, які воінаў-выдзіцеляў, на кватэры бралі (асабліва — удовы-маладзіцкі), частавалі.

Але ж і працавалі яны: адна брыгада слупы ставіла, драты нацягвала, другая — у хатах усё рабіла...

Пачала, калі і трэба было чакаць, з хаты старэйшы. Той, хоць і дарослым быў, меў жонку, дзяцей, жыў разам са старымі, а яны тады (асабліва бацька) усё адно ў сям'ях за галоўных былі.

Дык вось. Правялі ён святло — самым першым. Паглядзець на гэты люд — усё вёска збеглася. А гаспадар і рады, што паважаліся сына, што усё зрабілі — першым, што народ ідзе, — сядзіць сабе на лаве ды галаву ад рэзатку чапа.

Некалькі валасінак, відаць, у дзірачкі трапіла. Ну і токма яго...

Дзед, раз'ятраны, за сяркю, што пад лаўкай ляжала і па рэзатцы, па правадзе — усю праводку пасек! Электрыкі пакрыўдзіліся, у іншыя хаты пайшлі — ва ўсіх святло падключылі. Толькі старшыня пры керацінцы жыві. Яму бацька сказаў, каб гэтага «д'ябла» ў хату і на дух не было. Так і спляліўся старшыня, пакуль уласны дух не паставіў.

А калі ё не пастаяў, калі ё па чарзе ды разам з людзьмі, — хто ведае, можа, і добра б усё атрымалася.

А. Ліпень, Іўеўскі раён.

Рубрыку вядзе Валіяцкіна ДОУНАР.

Пытальнік

«ПРАБЛЕМНЫЯ» ДРЭВЫ НА МОГІЛКАХ

АБАВЯЗКОВА СПІЛЮЮЦЬ.

ТРЭБА ТОЛЬКІ АДШУКАЦЬ СПАСАБ

Прашу вашай дапамогі, раней нікуды не звярталася, а газету вылісаваць з 1984 года. Нарэдзілася я на Расоншчыне, дзядуля, бабуля і маці пахаваныя на старых могілках ў вёсцы Клясцыцы, у бок вёскі Якубова. На іх растуць старыя векавыя дрэвы, яны сохліся, ад ветру падаюць на магілы, два разы падалі і пашкоджалі агароджы ў нашай могілцы. Чаму нельга іх спілаваць, цяпер жа ўлады звяртаюць шмат увагі на пахаванні? Я пенсіянерка з 1995 года, жыву адна, малалетні пазванік, ветэран працы.

Валіяцкіна Фёдаруна ДЗІГЛЕВІЧ, г. Полацк.

Мікалай Міхайлавіч. Калі б чытачка назвала канкрэтныя магілы, не склапа б цяжкасці аперацыйна ўдакладніць сітуацыю на месцы — могілкі знаходзяцца непдалёк, зазначыў супрацоўніку.

— Сёлета таксама ўпала адно дрэва, аднак абшліўся без пашкоджанняў, павалены ствол ужо прыбраны. А ўвогуле на могілках на сёння ёсць восем дрэў вышэй за 30 метраў, якія трэба спілоўваць. Але праблема ў чым? Як усю адзначыць, могілкі старыя, патрэбную спецыяльную тэхніку тут не падгоніш — месца не дазваляе. Простыя работнікі з пілы таксама на такія дрэвы не залезае. Простыя работнікі з пілы таксама на такія дрэвы не залезае. Патрэбны спецыялісты з альпінісцкім рыштункам. Магчыма, яны маглі б зрабіць яго «расцязка» — даволі падзення гэтых дрэў быў пабіты толькі адзін помнік, сказаў

Калі вы падпісаліся на газету «Звязда» на III квартал або 2-е паўгоддзе 2009 года — запаўняйце картку ўдзельніка, выразаіце і дасылайце яе да 6 ліпеня ў рэдакцыю на адрас: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Падпісчык можа выйграць у якасці прызоў гадзіннікі, тэлевізары «Віязь» і халадзільнік «Атлант». Розыгрышы прызоў праводзіцца 8 ліпеня 2009 г., вынікі публікуюцца ў газеце «Звязда» да 18 ліпеня 2009 г.

Атрымаць прыз можна ў рэдакцыі да 25 верасня 2009 г. пры прад'яўленні квітанцыі аб падпісцы на «Звязду» на III квартал або 2-е паўгоддзе 2009 года і пашпарта. Дастаўку тэлевізараў і халадзільніка ажыццяўляе рэдакцыя. Пасля 25 верасня выдача прызоў спыняецца і прэзэнці падпісчыкаў не прымаюцца.

Тэрмін правядзення гульні — з 05.05.09 па 11.07.

СУСВЕТНАЯ СКАРЬНИЦА

«А вы яшчэ не каштавалі пушчанскае паветра? Кажуць, што яго можна піць»

Гэта адзін з найбольш вядомых у свеце беларускіх браўдэў. Гэта мясціны, у якія на працягу стагоддзяў прывязджалі шмат тытулаваных асобаў: літоўскіх князёў, польскіх каралёў, рускіх цароў, савецкіх генсекаў і іншых высокіх чыноўнікаў. Гэта самы старажытны і самы вялікі ў Еўропе лес. У рэцэпт рэшт — гэта край незвычайнай прыгажосці «ласае» месца для многіх вучоных, бо тут захавалася шмат рэдкіх жывёл і раслін. Гэта лес, пра які гавораць, што яго выратаваў зубр, а цяпер ён выратавае зубра. Зразумела, гаворка выдзецца пра **Белавескую пушчу**.

Белавеская пушча як стары некрануты лес узгадваецца яшчэ ў Іпацьеўскім летапісе (983 год). У XIII стагоддзі падобныя лясныя заімалі плошчу ад Балтыйскага мора да Буга і ад Одэра да Дняпра, але паступова лес вынішчаўся і на сёння толькі тут захаваліся бязмяснныя лясныя масівы. Асобныя з раслін і жывёл толькі ў гэтых мясцінах жывуць у дзікіх умовах. За захаванасць старажытнай прыроды нацыянальны парк Белавеская пушча ў 1992 годзе рашэннем ЮНЕСКА быў уключаны ў спіс Сусветнай прыроднай спадчыны чалавецтва, а ў 1993 годзе ЮНЕСКА надало яму статус біясфернага запаведніка. А ў 1997 годзе нацыянальны парк быў узнанароджаны дыпламам Савета Еўропы як адна з эталонных прыродаахоўных устаноў. Вядома, каб трымаць сусветную марку, пушчы даводзіцца «працаваць». Так, тэрыторыя нацыянальнага парку паступова павялічваецца. Еўрапейскія эксперты выказалі шэраг рэкамендацый па далейшым захаванні пушчы. Сярод іх выпрацоўка адзінай сістэмы кіравання пушчай у абедзвюх дзяржавах, на тэрыторыі якіх яна знаходзіцца (у Беларусі гэта каля 160 тысяч гектараў і ў Польшчы каля 60 тысяч), стварэнне умоў для міграцыі капітных жывёл. Па тэрыторыі пушчы праходзіць беларуска-польская мяжа, драпежнікі, такія, як рысь, могуць свабодна пераходзіць яе, а вась, напрыклад, аленяны праз сетку не прабраць. Зараз навукоўцамі разглядаецца ідэя стварэння адкрытых калідораў, па якіх жывёлы маглі б свабодна перамяшчацца па пушчы, прычым стварацца яны будучы ў тых месцах, дзе гістарычна праходзілі звярныя сцяжыны. Сярод заўваг міжнародных навукоўцаў — неабходнасць знізіць прэс на эксісітэму парку шляхам знішчэння дарожнай сеткі, і паступова некаторыя дарогі на тэрыторыі пушчы будучы ліквідаваць. **Намеснік дырэктара па навуцы Васіль АРНОЛЬБІК** заўважае, што калі назіраць з космасу, пушча выглядае як вялізнае зялёнае палатно ў акружанні белых (урбанізаваных) тэрыторый. Зямлі вакол пушчы меліяраваны, што не лепшым чынам уплывае на прыроду, і таму сярод задач, якія ставяць перад навукоўцамі, — аднаўленне гідралагічнага рэжыму. Так, зараз распрацоўваецца праект па ўнікальным нізінным балочце Дайка, плануецца абвядзенне яго, бо паступовае зарастанне белых асакowych уладанняў дрэвамі, напрыклад, адбіваецца на тым, што памяншаецца тэрыторыя, на якой можна гнездавацца вяртлявай чаротаўка — пушчанка, якая знаека ў Еўропе.

Але не будзем забівацца пра тое, што пушча, гэта і выдатны турыстычны аб'ект, які вабіць людзей з розных куткоў свету. Прынамсі, трапіць у самае сэрца пушчы немагчыма, але і ў адкрыйтай для турыстаў рэкрэацыйнай зоне (якая займае ўсяго 5,1 працэнта тэрыторыі нацпарку), можна пабачыць шмат дзіваў. І колькасць наведвальнікаў пушчы штогод павялічваецца. Так, калі ў 2007 годзе сюды прыехала 189 тысяч турыстаў, у 2008 ужо каля 280 тысяч, і сёлета ўжо назіраецца прырост. Кожны дзясятая з навед-

вальнікаў — іншаземец. Сюды прывязджаюць многія высокія асобы, паслы, кіраўнікі сумесных прадпрыемстваў, вучоныя і проста людзі, якія жадаюць даведацца, што ўяўляе сабой Беларусь.

Пушча — гэта адна з візітовак нашай краіны, акрамя таго, сёлета ў верасні яна будзе святкаваць сваё 600-годдзе. Госці могуць спыніцца ў трохзоркавым гасцінчым комплексе альбо ў гасцявым дамках. З верасня пачне працаваць новае неадаржанае гасцініца ў вёсцы Каменкі, плануецца, што сюды змогуць прывязджаць на адрадаўленне дзеці і маладыя. Рэканструюцца валяры, да аб'ёму плануецца пашырыць рэстаран. Узводзіцца будынак, у якім будзе размешчана экалагічна-асветніцкі цэнтр і новы музей, адзіны ў сваім родзе ў Еўропе. Абнулены музей станы ў два разы большы за стары, і тут можна будзе не толькі пазнаёміцца з раслінамі і жывёламі, але і даведацца пра гісторыю краіны. Распрацаваны новы турыстычны маршрут, пешыя і веласпедныя. Прычым турысты тут выдатна змогуць абыходзіцца і без экскурсаводаў, дарожкі пазначаны, вышпунчаны буклеты, у якіх пададзена карта маршруту і ёсць інфармацыя пра некаторыя сакрэты пушчы.

Хочацца набрацца моцы — тады вам варта наведваць 600-гадовы дуб. Нашы продкі верылі, што такія дрэвы энергетычна падсілкоўваюць людзей. Дадаючы ім здароўя, а мо і выконваюць жадаані. Але гэты дуб, што ў дыяметры каля 200 сантыметраў і вышынёй большы за 28 метраў — не самы стары. Найбольш старажытныя дрэвы растуць у запаведнай зоне, яны з'яўляюцца сведкамі яшчэ тых часоў, калі тут палывалі без зброі. Прынамсі, існуе мерка-

Пазнай свой край

ванне, што менавіта дзякуючы паляванню пушча захавалася. Так, падчас вялікіх царскіх паляванняў тут забівалася шмат жывёл, але, між тым, яны ахоўваліся, падкормліваліся. Дарчы, першае ахоўнае правіла тут было ўведзена Ягайлам. У 1409 годзе, пасля сходу ў Брэсце, дзе Ягайла і Вітаўт пакліяліся сумесна змагацца супраць рыцараў Тэўтонскага ордэна, Ягайла выдаў указ, паводле якога палываць тут дазвалялася толькі яму, Вітаўту і запрошаным гасцям. У 1538 годзе выдаецца закон караля Жыгімонта Першага аб ахове лясцоў і звыроў пушчы, з 1577 года пакладзены пачатак апекі над зубром. На працягу многіх стагоддзяў пушча уражвала тых, хто сюды прывязджаў. Тут палывалі Аляксандр II, Аляксандр III, Мікалай II, Дарчы, падчас Другой сусветнай вайны, пры акупацыі пушчы нямецкімі войскамі, менавіта «палюўнікі патэнцыяла» паспрыяў таму, што лясцы тут не вынішчаліся. Найбліжэйшыя палічкі Пітлера Герман Герынг прапанаваў стварыць тут узорную палюўнічую гаспадарку рэйха, куды пасля вайны можна будзе запрасіць самых тытулаваных асобаў. А вась падчас першай сусветнай вайны пушчы пацярпела моцна — за два гады нямецкай акупацыі было вывезена ў Германію 4,5 мільёна кубаметраў драўніны, а для яе транспарціроўкі пракладзена каля 300 кіламетраў вузкакалейных чыгунак. Па адной з такіх вузкакалейных зараз праходзіць турыстычны маршрут, дарога гэта зараз пакрытая асфальтам, але яна так і засталася вузкай, і дзве машыны на ёй не размінуцца. У машыне па ёй едзеш, як па вялікім зялёным тунэлі. Дарчы, усе маршруты ў пушчы закальчаваныя. Падарожнік, які едзе тут, можа заўважыць, што краўдзіцы ў пушчы ніколі не паўтараюцца. Тут няма адвольнага лесу. Ён пастаянна мяняецца. То гэта грабавае дуброва — глыбіні цёмны лес, у якім не расце кустоўя, вялізныя дрэвы проста не прапускаюць сонечнага прамяні да зямлі. То гэта зачараваныя дрэвы, што стаяць адлюстраваныя ў вадзе асфальтавага колеру. То захламлены лес — на старых паваленых дрэвах кватэры шмат розных істот. То чарнічныя мясціны (прынамсі, мяркуюцца, што ў гэтым годзе тут будзе небагі ураджай, так, што турысты змогуць паласаватца дарамі алігасам). Есць тут і кляновыя лясцы (так, кляён часта сустракаецца ў мяшаных масівах, але калі з яго складаецца цэлы лес — гэта ўжо геабатанічная сенсацыя). У пушчы захаваліся лясцы, дзе растуць натуральныя кляноўнікі, якім большы за 150 гадоў. Белавескія ясенікі — гэта таксама напамін пра лясцы Еўропы, якія знікаюць. Такія кутчкі — вялікая рэдкасць, бо для ясеня неабходна вельмі спецыфічная камбінацыя экалагічных умоў. У запаведнай зоне захаваны і лясцы са скальным дубам, які вельмі рэдка сустракаецца ў натуральным прыродным стані. Есць тут і прыродны феномен — скальны дуб з брыза з капам (наростам) у выглядзе галавы зубра, лякой вельмі любяць фатаграфаватца турысты.

Тут шмат гіганцкіх дрэў, некаторыя з якіх сягаюць у вышыню амаль на 50 метраў...

Лясная казка

І дзе, як не ў самым старым і вялікім лесе, жыць Дзеду Марозу. У пушчы створана яго шыкоўная рэзідэнцыя, дзе гасцей прымаюць круглы год. Прычым, дарослыя гэта месца вабіць не менш, чым дзеці. Расіяне, што прывязджаюць сюды не першы раз, прынасяць, што беларускага Дзеду Мароза яны ўпадалі больш за свайго. Чым жа іх уражвае наш чараўнік дзядок? Ці не сваімі касцюмамі? На кожны сезон года ў яго новае адзенне, так, зараз дзядуля сустракае гасцей у вышынявай сарочцы і саляманай кароне. А мо таму, што белавескі персанаж — гэта не чараўнік з гучным басам, а просты і адкрыты дзядок і, падаецца, такі родны, блізкі. Ды і жыве ён не ў палацах ледзяных, а ў драўлянай хаце разна-размаляванай. І жывае елад пад Новы год тут нараджаецца самая вялікая ў Еўропе (40 метраў).

А вы яшчэ не каштавалі пушчанскае паветра? Кажуць, што яго можна піць. І гэта сапраўды так. **P. S. Зараз у інтэрнэце вядзецца галасаванне, на яким выбіраюцца 7 цудуў свету. Белавеская пушча знаходзіцца ў пяціх лідараў у сваёй намінацыі «Лясы, нацыянальныя паркі і запаведнікі». Дзядуля Мароз абіраў пачаравач, каб нас выдатны куток набраў як мага больш галасоў. Мо і вы яго падтрымаеце на сайце www.New7Wonders.com**

Анэла ДЗЯДЗЮЛЯ. Фота Анатэя КЛЕШЧУКА.

693 млн долараў ад беларускіх аўтаперавозчыкаў

Экспарт транспартных паслуг лясць павялічыўся амаль на 40 працэнтаў і склаў 693 млн долараў ЗША. Паводле слоў начальніка ўпраўлення знешнеэканамічнай дзейнасці Міністэрства транспарту і камунікацый Сяргея НЯГРЫЯ, 2008 год стаў для Беларусі аднаўчальным удамым у плане міжнародных аўтамобільных перавозак. Летас амаль мільён аўтамобільных замежных дзяржаў праехаў транзітам праз тэрыторыю краіны — на 28 працэнтаў больш, чым у 2007 годзе. Гэты паказчык мог бы быць яшчэ большым, калі б не негатыўныя наступствы сусветнага фінансавана-эканамічнага крызісу (тэмпы росту транзіту за тры кварталы 2008 года перавышлі 35 працэнтаў).

Вынікі першага квартала 2009 года паказваюць, што зараз назіраецца тэндэнцыя да скарачэння транзіту замежных перавозак па нашай тэрыторыі. За 4 сёлётыня месяцы скарачэнне складале 24 працэнта ад леташніх адпаведных паказчыкаў (для прыкладу, в Украіне аб'ём транзіту скараціўся больш чым на трэць, значны спад назіраецца ў Літве і Латвіі).

Для выпраўлення сітуацыі і павышэння транзітнай прывабнасці тэрыторыі Рэспублікі Беларусь з 1 студзеня ўзровень гарантый пры перавозцы павялічыў з 50 тысяч долараў да 60 тысяч еўра (і зраўняўся з узроўнем краін Еўрасаюза). Падобнае рашэнне спрыяльна адбілася на рабоце і аічныхнікі, і замежных перавозчыкаў, перакананы Сяргей Нягрыя. Ён даволіла значна скараціць колькасць суправаджэнняў пад канвоем па тэрыторыі краіны як беларускіх транспартных сродкаў, так і замежных машын.

Зараз беларускія перавозчыкі актыўна павялічваюць перавозкі ў кірунку Турцыі, Узбекістана, Азербайджана, Казахстану і г.д. Напрыклад, толькі ў Казахстане беларускія перавозчыкі сёлета пачалі ездзіць у 6 разоў часцей, чым летась, удвая часцей — у Турцыю. Са свайго боку міністэрства маркуе зрабіць захад па павелічэнні колькасці дазволу для нашых перавозчыкаў, ужо дасягнутая такая дамоўленасць з турэцкім бокам.

Для змяшчэння фінансавай нагрукі на аічныхных перавозчыкаў ва умовах кры-

зісу быў прыняты Указ Прэзідэнта № 274 аб зніжэнні кошту дазволу для праезду па тэрыторыі замежных дзяржаў, які ўжо ўступіў у сілу. Скарачэнне адбылося вельмі істотнае — па асобных пазіцыях на 40 працэнтаў. Эканамічны эффект будзе бачным толькі напрыканцы года, адзначыў сп. Нягрыя, і падкрэсліў, што гэты крок дапамагае нашым перавозчыкам павысіць сваю канкурэнтаздольнасць. Агульная даходы ад транзіту летась склалі 2,623 млрд долараў ЗША і павялічыліся на 28 працэнтаў. Акрамя таго, у краіне рэалізуецца праграма развіцця транспартна-лагістычных цэнтраў.

Перадумовай лібералізацыі транзіту на Беларусі намеснік начальніка ўпраўлення арганізацыі мытнага кантролю Дзяржаўнага мытнага камітэта Наталля РЫНКЕВІЧ назвала Указ Прэзідэнта аб рэалізацыі прынцыпу свабоды транзіту ў Рэспубліцы Беларусь, прыняты ў 2007 годзе. У адпаведнасці з ім, мытным кантэроў падлягаюць толькі 4 параметры: найменне тавару, яго колькасць, колькасць грузавых месцаў і вага брутта. Гэтая мера

таксама абумовіла павелічэнне транзіту праз нашу краіну. Як паведамліла Наталля Рынкевіч, у 2007 годзе беларускі бок распрацаваў праект пагаднення, які быў накіраваны ў камісію Еўрасаюза, ад узаемным палюўнічым інфармаваным мытных органаў аб транзітных грузах. Яго прыняцце значна паскорыць працэдур перасячэння мытнай мяжы. Падобная практыка ўжо не адзін год пасляхова прымяняецца расійскімі і беларускімі мытнымі органамі.

Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара Асацыяцыі міжнародных аўтамобільных перавозчыкаў «БАМАП» Івана МАНКЕВІЧА, сёлета попыт на транспартныя аўтамобільныя паслугі скараціўся на трэць. Знізілася і цена перавозак. У цэлым сітуацыю ў галіне ён ахарактарызаваў як «стабільна цяжкую». Зараз рабочая група пад кіраўніцтвам віцэ-прэмера Андрэя Кабякова з уздадам і асацыяцыі «БАМАП» распрацоўвае новыя прапановы па далейшым паніжэнні падатковай нагрукі (напрыклад, паніжэнне падатку з прыбытку, адмена падатку на набыццё

«Усе мы памятаем з дзяцінства смак бабулінага малака. Ён самы лепшы!»

Міхаіл АЛЕЙНІКАЎ, пенсіянер, вёска Любонічы Кіраўскага раёна:

— Мы трымаем сваю карову. Летас здавалі малако, сёлета яго не прымаюць. Што такое сваё малако? Пры добрых кармах, належнай чысціні і доглядзе яго тлустасць складае ў нас больш за чатыры працэнты. З яго такія тварогі і сыры атрымліваюцца! У расіяны такіх прадуктаў няма. Калісьці сыз ездзіў на заробкі ў Расію, каштаваў там малако. Казу, на смак быццам разбаўленае, ды і дарогое яшчэ. А беларускае — высокай якасці, яго п'ешы, бы той бальзам.

Чаму цяпер так адбіваецца... Найперш, я думаю, тут нейкія камерцыйныя моманты, хоць мы ведаем толькі тое, пра што нам расказваюць. Але расійскі бок паводзіць сябе адназначна непрыгожа, нават сорамна за яго. Колькі было слоў пра братэрства, Саюзнаў дзяржава, фартност на Захадзе, а чым усё скончылася? Паглядыце, украінскае, балтыйскае малако прапускоўвае, а наша не. Але тыя ж «Бабуліны гладыш», «Савушкін прадукт» — выдатныя прадпрыемствы, якія прадукцыю вырабляюць... Я думаю, трэба знаходзіць нейкі кампраміс. Упэўнены, усё будзе добра. Мая родная сястра жыве ў Маскве, дык калі едзе хто туды, просіць прывесці беларускага хлеба і беларускага сыру. Вельмі хваліць іх! Неаднойчы казалы, што калі ў краму завозіць беларускія малочныя тавары, тут жа імгненна выстройваецца чарга за імі...

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Свая справа

Як фермер з-пад Бычына за два гады працы ў вёсцы датчан апырэдзіў

«ТРАВЯНЫ» ПРАЕКТ УЛАДЗІМІРА СІДАРОВІЧА

Уладзімір Сідаровіч добра ведаюць не толькі на Бярэзіншчыне, дзе ён працуе, але і па ўсёй Беларусі і нават за яе межамі. Прыватнік стала абуладкавацца ў вёсцы і ніколі не шкадуе аб сваім выбары. Сідаровіч лічыць, што цяпер нават у самых складаных умовах не зможа адмовіцца ад уласнай справы на зямлі. За даволі непрацяглае час яго фермерская гаспадарка дасягнула такіх вынікаў, да якіх многія ідуць дзясцігоддзямі. Прыватніку могуць шыра пазавідаваць не толькі аічныхныя калегі, але і замежныя. У чым сакрэт паспяховага праекта? Аб гэтым вырашыў даведацца, калі завітаў да фермера Сідаровіча.

Вяртанне на Бацькаўшчыну

Уладзімір Сідаровіч нарадзіўся і вырас у Бярэзінскім раёне. Скончыў школу і паступіў у інстытут. Адразу вучыўся ў політэхнічным, пасля першага курса пайшоў у войска. Як узгадавае, калі адступіў, то вярнуўся ўжо ў іншую краіну — на пэўна, многія памтаюць, якія імклівы змены адбыліся напрыканцы 1980-х. Трэба было скончыць вучобу — пайшоў у БПІ, аднак там не далі інтэрната. Сідаровіч перавёўся ў Беларускі аграрны тэхнічны ўніверсітэт. Так па волі лёсу атрымаў сельскагаспадарчую адукацыю, якая яму пасля спатрэбіцца.

Але ж пасля заканчэння ВНУ хлопцэ ў вёску не вярнуўся — ужо вельмі хацэў застацца ў горадзе. І застаўся — уладкаваўся на чыгунку энергетыкам. А пасля працаваў у многіх камерцыйных структурах, дзе чым толькі ні займаўся. Нават аўтазаправачныя станцыі будаваў. Як кажа Сідаровіч, за гэты час прайшоў патрэбную загартоўку, каб сур'ёзна займацца уласнай справай. Аднак дзе знайсці належнае прымяненне сваёй сіламі?

— Рашэнне прыйшло нека само па сабе, — прызнаецца Уладзімір Васільевіч. — З сябрам абмяркоўвалі розныя варыянты і ён прапанаваў заняцца сельскагаспадарчай вытворчасцю. Прызнаюся, даволі нечаканая прапанова і адразу я не пагадзіўся. Але задумаўся і праз колькі часу махнуў рукою: маўляў, давай даведвацца што і я. Была магчымасць узяць зямлю ў Мінскім і Смалевіцкім раёнах, але вырашыў спецыялізавацца магілёўскае аб'яднанне, адзін сельгаскааператыв, нездарма ж кажуць: дзе нарадзіўся — там і спатрэбіцца. У маім выпадку усё атрымаўся менавіта так.

У 2007 годзе ў Бярэзінскім раёне была зарэгістравана фермерская гаспадарка з даволі незвычайнай назвай — «Рачное». Але, калі разабрацца, «шыльда» лагічная — побач рэчка, дык навошта тады нешта звышнатуральнае выдумляць? Адразу прыватніку выдзелілі 50 гектараў зямлі на плошчах былога сельгаспрадпрыемства «Гвардзеец». Пэўны час таму некалькі туютэйшых гаспадарак злучылі ў адну. Вядома, такое рэфармаванне далёка не заўсёды прыводзіць да паздадзеных вынікаў. Не надта доб-

ра, лічачы месцішчы, пайшлі справы ў аб'яднанай гаспадарцы. Кажуць, што зменшыўся штат і колькі людзей засталіся без працы. А ў глыбіні самі ведаюць, як складана ўладкавацца. Вось у такіх умовах Уладзімір Сідаровіч пачаў разгортвацца ў вёсцы. Прышоў з канкрэтным праектам — заняцца плавадводствам. Аднак сад у адзін год не вырасціш. Прыватнік заклаў гадавальнік, дзе цяпер каля 50 тысяч саджанцаў. Адначасова вырашыў «абкатаць» іншыя напрамкі.

Далікатная справа

На той час Сідаровіч быў навічком у сельскай гаспадарцы, але адчуваў, што калі добра арганізаваць працу, то яна будзе прыносіць нядрэжны даход. Зразумела, укладанні ў вясковы праект «адбіць» пакуль не ўдалося (ды і наўрад ці гэта атрымаецца зрабіць у найбліжэйшыя некалькі гадоў), аднак прыватнік здолеў утрымацца і знайсці сваю ганд-лёвую нішу. Каб паліхова развівацца, неабходна выходзіць на рынак з унікальнай прапановай. Насенне траў — менавіта такая прадукцыя, яе аічныхны вытворцаў можна літаральна пералічыць па пальцах.

— Перад тым, каб пачаць займацца травамі, я да дробязькі вывучыў справу, — кажа фермер. — Знаёміўся з тым, што робіць спецыялізаванае магілёўскае аб'яднанне, адзін сельгаскааператыв, нездарма ж кажуць: дзе нарадзіўся — там і спатрэбіцца. У маім выпадку усё атрымаўся менавіта так.

У 2007 годзе ў Бярэзінскім раёне была зарэгістравана фермерская гаспадарка з даволі незвычайнай назвай — «Рачное». Але, калі разабрацца, «шыльда» лагічная — побач рэчка, дык навошта тады нешта звышнатуральнае выдумляць? Адразу прыватніку выдзелілі 50 гектараў зямлі на плошчах былога сельгаспрадпрыемства «Гвардзеец». Пэўны час таму некалькі туютэйшых гаспадарак злучылі ў адну. Вядома, такое рэфармаванне далёка не заўсёды прыводзіць да паздадзеных вынікаў. Не надта доб-

ра, лічачы месцішчы, пайшлі справы ў аб'яднанай гаспадарцы. Кажуць, што зменшыўся штат і колькі людзей засталіся без працы. А ў глыбіні самі ведаюць, як складана ўладкавацца. Вось у такіх умовах Уладзімір Сідаровіч пачаў разгортвацца ў вёсцы. Прышоў з канкрэтным праектам — заняцца плавадводствам. Аднак сад у адзін год не вырасціш. Прыватнік заклаў гадавальнік, дзе цяпер каля 50 тысяч саджанцаў. Адначасова вырашыў «абкатаць» іншыя напрамкі.

На той час Сідаровіч быў навічком у сельскай гаспадарцы, але адчуваў, што калі добра арганізаваць працу, то яна будзе прыносіць нядрэжны даход. Зразумела, укладанні ў вясковы праект «адбіць» пакуль не ўдалося (ды і наўрад ці гэта атрымаецца зрабіць у найбліжэйшыя некалькі гадоў), аднак прыватнік здолеў утрымацца і знайсці сваю ганд-лёвую нішу. Каб паліхова развівацца, неабходна выходзіць на рынак з унікальнай прапановай. Насенне траў — менавіта такая прадукцыя, яе аічныхны вытворцаў можна літаральна пералічыць па пальцах.

— Перад тым, каб пачаць займацца травамі, я да дробязькі вывучыў справу, — кажа фермер. — Знаёміўся з тым, што робіць спецыялізаванае магілёўскае аб'яднанне, адзін сельгаскааператыв, нездарма ж кажуць: дзе нарадзіўся — там і спатрэбіцца. У маім выпадку усё атрымаўся менавіта так.

У 2007 годзе ў Бярэзінскім раёне была зарэгістравана фермерская гаспадарка з даволі незвычайнай назвай — «Рачное». Але, калі разабрацца, «шыльда» лагічная — побач рэчка, дык навошта тады нешта звышнатуральнае выдумляць? Адразу прыватніку выдзелілі 50 гектараў зямлі на плошчах былога сельгаспрадпрыемства «Гвардзеец». Пэўны час таму некалькі туютэйшых гаспадарак злучылі ў адну. Вядома, такое рэфармаванне далёка не заўсёды прыводзіць да паздадзеных вынікаў. Не надта доб-

ра, лічачы месцішчы, пайшлі справы ў аб'яднанай гаспадарцы. Кажуць, што зменшыўся штат і колькі людзей засталіся без працы. А ў глыбіні самі ведаюць, як складана ўладкавацца. Вось у такіх умовах Уладзімір Сідаровіч пачаў разгортвацца ў вёсцы. Прышоў з канкрэтным праектам — заняцца плавадводствам. Аднак сад у адзін год не вырасціш. Прыватнік заклаў гадавальнік, дзе цяпер каля 50 тысяч саджанцаў. Адначасова вырашыў «абкатаць» іншыя напрамкі.

Уладзімір СІДАРОВІЧ удала разгортвае ў вёсцы...

дагледжаныя палеткі, што адразу разумеш — за справу ўзяўся сапраўдны гаспадар. Хутка ў фермерскай гаспадарцы пачнецца «зялёнае» жніво — уборку трэба праводзіць у вызначаны тэрмін. Гэта праца надзвычай далікатная. Калі спазніўся на 2-3 дні, то травы высойлюцца ці падніжце. Тады ўсе намаганні акажуцца марнымі.

— Для таго, каб утрымацца на рынку, неабходна забяспечваць ідэальную якасць прадукцыі, — упэўнены Сідаровіч. — Вы паспрабуеце хоць аднойчы «схалтурчыць» і адразу атрымаеце сярод партнёраў адпаведны «імідж». Таму заўжды ўсім раю: ніколі не імкніцеся дзейнічаць такім чынам — сабе даражэй будзе. Мы робім усё па тэхналогіі, добраахотна, таму па якасці наша насенне траў ніколі не сустпае дашкім. А па кошце ў 2,5 раза таннейшае.

Сумесь газонных траў, якую робіць фермер, на складзе доўга не залежваецца.

Вось гэта я разумею: за два гады датчан апырэдзіў — прызнаны аўтарытэтам. Нездарма ж на нядрэўнай выставе «Белгара-2009», дзе Сідаровіч таксама прысутнічаў са сваімі прапановамі, заўжды людзі яго прадукцыю цікавіліся. Цяпер фермерская гаспадарка займаецца вырошчваннем насення 9 відаў траў — 6 кармавых і 3 газонных. Супрацоўнічае з многімі аічныхнымі гаспадаркамі, даволі паспяхова развіваецца дзелавыя кантакты з буйнымі маскоўскімі кампаніямі. Калі за мінулы год гэтым фірмам было рэалізавана прадукцыі на 1,5 мільёна расійскіх рублёў, то сёлета падпісаны кантракты ўжо на 5 млн. Адчуваеце розніцу?

Самыя б свідкам, якім вялікім попытам карыстаецца «зялёнае» прадукцыя — «мабільны» ў Сідаро-

— Для таго, каб займацца толькі насеннем, вялікі штат работнікаў не патрэбны, — разважае Уладзімір Васільевіч. — А ў мяне ўжо не-маленькі працоўны калектыў, які з цягам часу павялічваецца. Калі пачынаў, то было 4 пастаянныя работнікі, пасля 8, а цяпер працуе 12 чалавек. Усе яны мясцовыя жылхтары, ім акрамя як у мяне і няма іншых варыянтаў для працаўладкавання.

Усправядліваецца слоў фермера пераканана асабіста. Васіль Казаночак цяпер механізатар у «Рачным». Дагэтуль працаваў у мясцовым сельгаспрадпрыемстве, а я перасталі своечасова плаціць, то перайшоў у лясніцтва. З грашма было цяжка, тым больш, што сям'ю трэба кармаць (у Васіля Мікалаевіча жонка і дачка). Але пашанцавала — якраз арганізавалася фермерская гаспадарка і Казаночак уладкаваўся туды. Заўважае, што цяпер у сярэднім выходзіць каля 800 тысяч рублёў, у той жа час як у гаспадарцы, па яго словах, людзі ат

77-ы год Часлава Янавіча...або Гісторыя аднаго беларуса

Ідучы праз дачную пасёлкі, што каля Вязнін, у гасці да Часлава Янавіча, крыху хваліваюся, бо мне трэба было павіншаваць яго з 77-годдзем. Ды і тое праўда — з чым, здавалася б, вішчаваць: не юбілей жа. І сапраўды, у нашым журналісцкім коле ўжо амаль стала звычайнай хадзіць у гасці да старых людзей, якія пракročылі 9 ды больш дзясяткаў. Але ж для мяне 77-годдзе — падзея не менш, а, можа, нават і больш актуальная, бо, падаецца, гэты ўзрост — сапраўды адпярны пункт у сталясць, вопытнасць і, нарэшце, мудрасць. Намасрэч, які святы агуннапрызнаны? 18-годдзе, калі малады чалавек атрымаў пашпарт, 20-, 25-, 40-годдзе, якое чамусьці ўсе святкуюць не святкуючы, 50-годдзе і... а там ужо як атрымаецца. Але ж 77-годдзе — нагода сапраўдная, бо, удымаюцца, складаецца яно з дзвюх святых лічбаў «7». А такім чынам, ужо «два разы па сем», значыць, у два разы больш святых ўзрост (не выпадкова ж, дарэчы, некалі такі ахвятаж быў вакол запісу рэгістрацыі шлюбаў на 07.07.07)...

Дык вось, спадара Часлава напатаў я ў час працы на агародзе — карэнны мінчанін апошнім часам усё больш аддае перавагу рудлівым сельскім будням перад шумнымі гукамі цывілізацыі. Як я пазней даведваюся, «зямля і свежае паветра — крыніца да жыцця»...

— Добры дзень! Дзякуй-дзякуй, але ж што гэта за свята — так, вусны памачылі! — смеючыся, запрашае ў хату гаспадар.

ЯК ЯКА СТАЎ ІВАНМ
Каштуючы духмяную гарбаты на травах, сарваных у прысядзінным садзе, Часлаў Янавіч распавёў мне даўноўсю гісторыю свайго роду:

— Мой бацька Іван пераехаў са сваімі родзічамі ў Мінск напачатку XX стагоддзя, калі не памыляюся, у 1900 годзе. У маладосці ён ажа-

ніўся з маёй маці, Юзефай Бяляславаўнай, якую я, аднак, доўгі час не ведаў, бо лёс раз'яднаў бацьку і я, нарадзіўшыся ў 1932 годзе, жыў у невяліччай уласнай сядзібе разам з бацькам... Пазней, праўда, я яшчэ ўбачу сваю маці — яна нават маёй дачцы Але пакіне мінскую кватэру ў спадчыну...

Пераходзілачы за гарбатай адну карамельку за другой, спадар Часлаў здзіўляў мяне усё болей, раскажваючы, што ён не заўжыў быў Іванавічам. Намасрэч, як было запісана ў хатняй кнізе, ягоны бацька быў фіням, як тады лічылася, паліткам, але ўсе сваёй звалі яго не іншак як Янкам... Але воль чамусьці ў пашпарте ён стаў Іванам. Чаму так? Пытанне без адказу: мо дзеля ідэалагічнай барацьбы з Польшчай, але, мабыць, памыліўся хто...

— Вой, чаго і казаць: нават пазней, у 1962 годзе, маю дачку называць не Аляцінай, альбо Алёнай, як мы хацелі, а Алай — смеюцца Часлаў Янавіч. — Бо, як казалася «пашпартыстка», «Аляціна — гэта Ала»... Вось, такі падвоіны абсурд атрымаўся.

ДЗЕ БЫЛА ІМПРАВІЗAVANAY КРАМА

Чым менш заставаўся гарбаты ў тэрмасе, тым больш фантастычным становіліся расповеды. І асабліва гэта тычылася тых шматлікіх прыгодаў у акупаваным Мінску ў часы Вялікай Айчыннай:

— У дзяцінстве, калі пачалася вайна, завод, які памятаю, «Камунарку» з'ехаў з тэрыторыі Беларусі, але ж усе свае прадукты, чамусьці пакінуў тут, у усялякім там варэні, часам, цукеркай. Ну, а немцы яшчэ не цалкам захапілі горад. І вырашылі мы з хлопцамі, што трэба на гэтым падпрыемстве схадзіць падлікавацца... Як падышлі вельмі блізка, бачым: з аднаго боку насця збіраюць прадукцыю, а з іншага фашысты то самае робяць...

Так і сталі хлопчыкі, назіраючы, што будзе далей, пакуль (ба-

дай, вельмі разумны) чырвоны камандзір з'яга невялічкага аграда не заўважыў немцаў і не загадаў адкрыць агонь са свайго кулямэта. А ў немцаў быў танк...

— Раўтка нашых пачала адступіць, — працягвае спадар Часлаў, — а немцы — за імі. Мы адразу думаем: «Трэба хутчэй на «Камунарку»: мо хоць колькі засталася прадуктаў?!» Вось так і хадзілі некалькі дзён на «Камунарку» да поўнай акупацыі...

Цікава, што такіх «крамаў» па ўсім Мінску было не так і мала. Адзін з іх — нямецкі склад, якія таемна пераходзіла з рук у рукі, бо каб немцы заўважылі, што мы чытаем гэтую газету, дык, напэўна, расстралілі б на месцы. Але ж, рызыкуючы, усе мы яе чыталі, яна была нашай адзінай крыніцай інфармацыі — пра ўсё было напісана: пра вайну, пра навіны, пра нас — карацей, ПРА НАША ЖЫЦЦЕ і, між іншым, НА РОДНАЙ МО-ВЕ... Так што гэта, сапраўды, мая газета.

...Але мне ўжо час сыходзіць, як бы сумна ні было развітацца з гэтым сапраўдным беларусам, з якога калісьці рабілі то паляка, то

Кулака, то рускага. Сам жа Часлаў Янавіч, прывёўшы мяне за брамку, на развітанне ўголас разважае паўтанна: «А можа, проста каго-ці?» І мне ў галаву прыходзяць думкі: мо сапраўды мы колісь ішлі не па тым шляху, а мо адмовімся мы самі ад існага і сваіх прадуктаў...

МОЖА... А ПОКУЛЬ ЧАСЛАЎ ІВАНОВІЧ АДВЯТКАВАЎ РАЗАМ С «ЗВЯЗДОЙ», ЯКАЯ ШЛА, БАДАЙ, ЗАУЖДЫ РАЗАМ, СВАЁ ГЕРАЙНАЕ 77-ГОДДЗЕ, ПЕРАЙШОУЧЫ У ДРУГЮ ЧАСТКУ СТАЛАГА ЖЫЦЦЯ.

Мікола ТАМАШЭВІЧ. Фота аўтара.

Летась у друку было змешчана 648 навуковых артыкулаў, у тым ліку 89 — за межамі Беларусі. А гэта сведчыць пра тое, што беларускіх вучоных ведаюць і ў краінах Еўропы, і ў свеце ў цэлым.

Асабліва дырэктар Інстытута гісторыі вылучыў плённую працу аддзела антрапалогіі, які выступіў арганізатарам правядзення VII рэспубліканскага конкурсу археалагічных навукова-даследчых і практычных праектаў «Зямля — наш дом», правёў экспертны дзіцячы і настольны праектаў. У конкурсе ўдзельнічала 130 навукова-даследчых і творчых работ вучняў, 20 работ настаяўніка. На працу з дзецьмі Аляксандр Каваленка прасіў прысутных звярнуць асобую ўвагу.

— Я з глыбокай павагай стаўлюся да ўсіх галін ведаў, — заявіў Аляксандр Каваленка, — але хацеў бы падкрэсліць, што асновай развіцця грамадства з'яўляецца гістарычная навука. Без фарміравання гістарычных ведаў мы будзем зноў і зноў рабіць адны і тыя ж памылкі. Яшчэ ў старажытнасці гісторыю называлі настольнай жывіцай. І ў развіцці гістарычнай навуцы антрапалагічны раздзел павінен займаць вартэе месца, бо ён дазваляе нам вызначыць вытокі фарміравання беларускага этнасу і беларускай нацыі.

Інга МІНДАЛЁВА.

Гістарычная навука — аснова развіцця грамадства

Учора ў Мінску распачалася Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Антрапалагічная навука: тэорыя, практыка, перспектыва». Яе арганізатарамі выступілі Інстытут гісторыі НАН Беларусі, БДУ, БДПУ імя М. Танка і БелМАПА. Акрамя беларускіх антрапалагаў і медыкаў, удзел у канферэнцыі ўзялі спецыялісты з Расіі і Сербіі.

Нагледзячы на ўсе цяжкасці і супярэчнасці, якія сёння назіраюцца ў эканамічных узаемаадносінах Беларусі і Расіі, навуковае супрацоўніцтва паміж дзяржавамі-суседкамі працягваецца. З такога аптымістычнага сцверджання пачаў сваё выступленне на адкрытай канферэнцыі ён старшыня, акадэмік-секратар Аддзелаўна гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, дырэктар Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Аляксандр Каваленка. Ён адзначыў, што акрамя цесных стасункаў з расіянамі, з года ў год пашыраюцца і ўмацоўваюцца сувязі беларускіх навукоўцаў з калегамі з краін Еўропы.

Прайшоў толькі год з моманту правядзення мінулай аналагічнай канферэнцыі, аднак за гэты час у аічынныя гісторыкаў і антрапалагаў назапаліся новыя значныя дасягненні, паведаміў Аляксандр Каваленка.

Карэспандэнт атрымаў заданне...

Добра адпачыць на пляжы.

А кампанію мне склалі... пракурорскія работнікі

Як высветлілася, большасць пляжаў Віцебскай вобласці не адпавядаюць усім неабходным патрабаванням.

Вельмі здзіўвіўся, калі пачаў ад пракурорскіх работнікаў, што ў Лёненскім раёне і ў Полацку наогул няма афіцыйна вызначаных пляжаў і зон адпачынку на вадзе. Пра гэта паведаміла карэспандэнту «Звяды» старшы памочнік пракурора Віцебскай вобласці па наглядае за выкананнем прыродаахоўнага заканадаўства Валяціна Хадасевіч.

Разам з ёй, прадстаўніком пракуроры Віцебскага раёна і арганізатцы выратавання на водах, мы і наведвалі пляжы.

Пляж у возера Сосна, што ў пасёлку Доўжа Віцебскага раёна, вельмі папулярны. Прыязджаюць туды кампаніямі і цэлымі сем'ямі. І што ж мы ўбачылі? Няма ні лавак, ні кабінак, дзе можна было б пераагрэнацца. Смецце паўсюль і трава высокая.

— Гэты пляж цяпер належыць лясной арганізацыі, — раскажвае старшы памочнік пракурора Віцебскага раёна Аляксандр Філіпенка. — Мы лясгасу далі месца, каб прывесці пляж у парадак. І што зробілася? Фактычна, самі бачыце — нічога. А гадзі чатыры там тут было ўсё зусім па-іншаму. Тады, калі не памыляюся, гаспадаром пляжа быў мясцовы сельскі выхаванец. Была гаспадаром і б'яфбарыка. Плошча гэтага возера 1,3 гектара. Неабходна дакументальна аформіць пляж. Пачыніць дзе. Гэтым па заяўках займаецца таварыства выратавання на водах.

— Мы б, натуральна, прачысцілі дно ў зоне купання, пост бы тут стварылі — гатовы зрабіць усё неабходнае, — раскажвае вядучы спецыяліст Віцебскай абласной арганізацыі выратавання на водах Вячаслаў Ваняк. — У залежнасці ад тэрыторыі водаў ля пляжа сумы аплаты за такую работу розныя. Мінімум — каля 500 тысяч рублёў. Фактычна на гэтым пляжы нельга адпачываць.

— Кожны пляж павінен мець спецыяльныя тэхнічныя пашпарты. А замацоўваюцца пляжы за канкрэтнымі арганізацыямі рашэннямі мясцовых уладаў, — раскажвае Валяціна Хадасевіч. А гэты пляж, вядома, падзівіцеся — які. Наогул са 134 пляжаў і зон адпачынку на вадзе ў Віцебскай вобласці па звестках на пачатак чэрвеня маюць такія спецыяльныя пашпарты толькі 37. У Лепельскім раёне пашпарт вадаёма мае толькі адзін з 15 пляжаў, у Сенненскім — адзін з 9, у Браслаўскім — адзін з 15.

Наконт ачысці акаваторы дна ад лішніх прадметаў, і на палове водаў ля пляжаў такога сёлета яшчэ не зрабілі. Пытаецца, чаму пракуратура так пільна сёлета зацікавілася гэтай тэмай? Пляжы — месцы масавага адпачынку грамадзян. Летась у вобласці патанулі больш за 180 чалавек, а сёлета ўжо 20. І дзеці гінуць.

Прыехалі мы на адны афіцыйныя ў «культурнай сталіцы» пляж, што ля парку адпачынку, які ў пародзе называюць «Мазурына». Паводле слоў Валяціны Хадасевіч, адказны за гэты пляж — мясцовая

арганізацыя ЖКГ. Цікава, што пляж гэты «заўважаны» часовы. А таксама тэрміна, які адзначыла работнік пракуроры, няма. Або ёсць афіцыйны пляж, або ніякага.

Тут, у адрозненне ад пляжа ў Віцебскім раёне, выратавальнік на лодцы ёсць. І прыбяральна больш — менш чыстая. А дзе буйкі на вадзе, каб абмежаваць зону купання? А дзе можна пераагрэнацца? І тут дчо ракі таксама не пачынілі. Жанчыны непадалёк загараюць. «Ну, што пляж? Які ёсць! Мы сюды даўно ходзім. І будзем хадзіць!» — такімі думкамі падзіліліся яны.

А ці ёсць узорны пляж на Віцебшчыне? Пра санаторыі ў Лётвад дзейнічае вельмі добры пляж. І сюды кожны можа прыйсці. І на лодках, катамаранах можна пакатацца, і адпачыць з усімі выгодамі. Мо таму, што кіраўніцтва санаторыі проста зацікавілася ў парадку? Штомесяц у санаторыі адпачываюць сотні людзей, і прыезджыя таксама. Зрабіць камфортным іх адпачынак на вадзе — чаму б і не пастарацца?

Я асабіста пасля нашага рэйду падумаў пра тое, што, напэўна, наогул трэба правільна выбіраць сапраўдны пляжы. Мо прыватнікі маглі б навесяці тут парадак, стварыць усю неабходную інфраструктуру?

А з другога боку, пляж — рэч сезонная. Ну, маглі б правіць фантазію, каб ў халодныя месяцы года нейкім чынам зацікавіць людзей, каб прыходзілі, прыязджалі да пляжаў!

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Служаць два таварышы...

Супрацоўнікі Чыгуначнага (г. Гомяля) аддзела Дэпартаменту аховы прапаршчкіх міліцыі Аляксандр Шалукоў і Яўген Дацэнка верай і праўдай пад знакам «савы» служаць больш за паўтара дзясятка гадоў кожны. Зразумела, што яны падчас нясення службы зразумоўча адзін аднаго з паўслова.

Пацярджэннем вопытнасці і правільнасці дзеянняў экіпажа стала надзяненне здарэнне на вуліцах горада, калі амаль апоўначна да стражы праванапрадку звярнуўся грамадзянін з інфармацыяй аб тым, што непадалёк двое хулігануў б'юць чалавекіа і ўжо паспелі забраць у небаракі грошы. Праз імгненне супрацоўнікі Дэпартаменту аховы ўжо былі на месцы бойкі, дзе ўзялі «крмінальную парачку» па гарачых слядах...

Будні «Аховы»

Увогуле, сумленнасці і аператыўнасці — характэрныя рысы ў службовай біяграфіі двух калег-міліцыянераў. Што зусім не дзіўна: цяпер пад аховай «трывожнай кнопкі» не адна тысяча кватэр і аб'ектаў розных формай уласнасці. І пры неабходнасці ў лічаныя хвіліны экіпаж павінен прыбыць на месца здарэння.

Кар. «Звяды».

«Людзі працуюць...» А ІНШЫЯ У ГЭТЫ ЧАС НОСЯЦЬ ВАДУ ВЯДЗЕРЦАМІ

У пяціпавярховым доме па вуліцы Смалычкова ў Мінску, дзе пражывае наш чарговы заяўнік Уладзімір Дзёмін, ужо пэўны час вядзецца капітальны рамонт. Рамонтнікі выканалі частку патрэбных работ, нарэшце дабраліся і да трубаў. Тут мы паслухаем самаго мужчыну.

— Пайшоў ужо другі тыдзень, як у нас цалкам зрэзалі «стаяк» — у падлозе і столі толькі дзіркі засталіся. Вады няма, даводзіцца вядзёрцам мітусіцца... А рамонтнікі, адпрацаваўшы палову дня, зніклі. Страбаваў высветліць, у чым прычына, чаму замазурдзіліся работы. Звяртаўся з гэтай нагоды ў ЖРЭА Савецкага раёна, тэхнагляд, званіў у аддзел жыллёва-камунальнай гаспадаркі Мінгарвыканкама. Паўсюдна адзін адказ, маўляў, прыем меры. Толькі дзе тыя меры? Магчыма, вы зможаце дапамагчы, надзея на прэсу, якую, упэўнены, яшчэ слухаюць, — распавёў нам Уладзімір Сіафанавіч.

Па каментарыі мы звярнуліся да начальніка аддзела капітальнага рамону ЖРЭА Савецкага раёна сталіцы Надзеі ЛАПУШКІНАЙ. Тая папрасіла колькі часу для ўдакладнення сітуацыі. Раніцай наступнага дня паведаміла вось што.

Трубы зрэзалі не два тыдні таму, а ў мінулы сераду, значыць, менавіта сёння спэўняецца толькі роўна тыдзень, як рамонтнікі выканалі гэтыя работы. Далей скажу, Жыхары дома без вады не засталіся: на паверхах выведзены крыны. На месцы работнікі не сядзяць, трубы мяняюцца, — сказала Надзея Аляксандраўна.

— Заяўнік сядзець каля двара. Ці ёсць якія нарматывы: за які час у такой сітуацыі павінны быць замененыя трубы?

— На адзін «стаяк» ідзе каля тыдня. Пры ўмове, што ёсць доступ у кватэры. Паўтарыся, людзі працуюць...

— Вы самі заўважылі, што трубы зрэзалі дакладна тыдзень таму. Зноў жа самі казалі, што на ўсталяванне новага «стаяка» ідзе каля тыдня працы. Але ні трубаў, ні рамонтнікаў на месцы няма. Магчыма, не было недзе доступу?

— Людзі працуюць... Падрадчык на гэтым аб'екце — «Мінскрамбуд». Мы звязаліся з начальнікам упраўлення вытворчасці рамонтна-будаўнічых работ падпрыемства Уладзімірам ТРУБАЧАМ.

— Нарматываў на ўсталяванне «стаяка» пры правядзенні капітальнага рамону няма. Ёсць нарматыў на адсутнасць халоднай вады (тэрміны па гарачай не рэгламентуюцца) і каналізацыі ў кватэры — не больш за адзін працоўны дзень. Ці павінны быць арганізаваны месцы, дзе жыхары могуць карыстацца камунальнымі паслугамі, — патлумачыў Уладзімір Ціафеевіч.

Становіцца, што склалася цяпер на аб'екце, суразмоўца назваў недапушчальным, праўда, падкрэсліў: капітальны рамонт у доме распачаўся толькі ў другім квартале і вядзецца ён без адсялення жыхароў. Тым не менш начальнік упраўлення вытворчасці рамонтна-будаўнічых работ «Мінскрамбуд» паабяцаў правесці пераверку па факце звароту жыхара дома і паведаміць нам прычыны затрымкі з правядзеннем патрэбных работ.

На жаль, аперацыяна (на момант падрыхтоўкі публікацыі) вядзецца пра абяцанае ад Уладзіміра Ціафеевіча ў нас не атрымаўся. Аднак у рэдакцыю зноў патэлефавалі Уладзімір Дзёмін. Расказаў, што па яго (праз некалькі гадзін пасля нашай гутаркі з Уладзімірам Трубачам — С.Р.) наведвалася ад падрадчыка. Абяцалі даць ваду на працягу некалькіх найбліжэйшых дзён. Заяўнік гэта цалкам задаволены. Бо ён чакае прывезу ўдзеньку, без сапалжэцка, што абяцанае будзе выканана ў тэрмін.

Сяргей РАСОЛКА.

Карані

Хрэсны ход

Разам з тым літаральна ў кожным рэгіёне Беларусі існавалі і да гэтага часу існуюць мясціны, створаныя фантастычным талентам самой прыроды, якія прыцягваюць да сябе мясцовы люд не менш, чым Мірскі замак або Каложская царква. У цэнтры гэтых мясцінаў, як правіла, знаходзіцца святая крыніца, сакральныя камяні або дрэва. Адны з іх набылі сусветна вядомую славу і сталі своеасаблівымі цэнтрамі славыянскага паломніцтва. Да іх адносіцца, напрыклад, жыватворная крыніца ў Жыровіцах або каменны крыж у Тураве, сапраўдныя абсерваторыя на Янавым возеры пад Полацкам. Іншыя — менш вядомыя, але гэта не значыць, што яны менш прыцягальныя для мясцовага насельніцтва.

На працягу апошніх стагоддзяў у асяроддзі ўсходніх славян сфарміравалася традыцыя ўшаноўваць святныя мясціны ў влічкі народных або хрысціянскіх святых, якія з цягам часу сталі называць прастольнымі. Часцей за ўсё гэта адбывалася на Сёмыху і Духаў дзень, на Купале і на Спаса, хаця прычынова кола святых значна шырыішае.

Вось ужо другі год запар нас запрашаюць на хрэсны ход у вёску Любонічы Кіраўскага раёна. У мінулым годзе не атрымалася яго наведваць, а ў гэтым мы сталі не толькі сведкамі, але і самымі неспрэчнымі ўдзельнікамі шматгадзіннай сакральнай дзеі, сэнс якой можна зразумець толькі тады, калі ты становішся адзіным члём з людскім гуртам і гэты адзрызак незвычайнага часу пражываеш на адным дыханні з іншымі людзьмі.

Некалькі слоў перадгісторыі. У асяроддзі мясцовага люду жыўць два вяртаныя легенды пра паходжанне той мясціны, да якой штогод у прастольнае свята праводзіцца хрэсны ход.

У адным выпадку людзі сталіся веку раскажваюць, што шмат гадоў таму мясцовыя хлопчыкі пасвілі авечка на ўскрайку лесу і нечакана на адным з дрэваў убачылі ікону. Яны забралі абраз і аднеслі яго тутэйшаму пану. Той не паверыў хлопцам, што абраз з'явіўся сам па сабе, і загадаў аднесці яго туды, адкуль яго ўзялі. Праз некалькі час на тым самым месцы хлопцы зноў знайшлі абраз і зноў аднеслі пану. Так паўтарылася тройчы. Калі за трыцім разам хлопцы панеслі ікону да пана ў лес, з тым раптоўна здыралася бяда: як у гэтай мясцовасці кажуць, яго халіпа «паралізоўка».

І толькі тады пан зразумеў, што хлопцы казалі праўду. Ён даў грошы, каб на тым месцы, дзе знайшлі абраз, пабудавалі царкву.

Калі царкву будавалі, то з-пад гары стала біць крыніца. Царква так і назвалі ў гонар Божкай Маці «Жыватворная крыніца». За саважым часам царкву разабралі і ў Любонічах — яго зрабілі склад, які ў ваіну спалілі немцы.

А мясціну тую сталі называць Прощай, таму што будаўніцтвам храма пан прасіў у Бога прабачэння (прошчыня) за недавер да чудадзейнай мясціны.

Другое паданне сведчыць аб тым, што ў ваіну 1812 года тут, на Беразіне, была влікая бітва з французамі, паляглі безліч людзей. Іх пахавалі ў адным месцы, насыпалі курган, на якім пазней і ўзялі царкву. А ўжо падзеі савецкага часу падаюцца аднолькава.

І вось з пасляваеннага часу, нават тады, калі царквы не было, да Прощай людзі хадзілі некалькі разоў на год. Калі ж адкрыўся прыход,

Да Прощай

то хрэсны ход пачалі здзяйсняць першы раз за ўсё на другі дзень Сёмыху, які называюць Духаў дзень.

Гэта падзея напоўнена высокім духоўным эмастам. Да яе рыхтуюцца ўвесь старажыны люд вёскі. Мужчыны запрагаюць коней, упрыгожваюць і іх, і вёз скарбінны аеру, галінкамі бярозы або клёна. Гаспадары выпякаюць каравай (такія, як на Вялікдзень), бяруць з сабой са-

спачатку хрэсны ход прыпыніўся каля крыжа, які ўведзены на мякы бойлы царквы, а пасля малябу рушыў да святой крыніцы... Зноў малебен, затым праводзіцца абрад асвячэння вады крыжам. Айцец Віктар тройчы апускае крыж у вядра з вадой і дастае яго, а ваду, якая сцякае з крыжа, збірае ў асобны посуд. Затым усіх прысутных акрапляюць гэтай вадай. Нарэшце, усе становяцца ў чаргу і кожны ў свой кубачак набірае святую ваду, некалькі глыткіч-каў выпівае, мяе твар, галаву, «каб не балела», набіраюць ваду з сабой у бутэлькі.

І вось заключны этап абрадавай дзеі. Жанчыны хуценька рассяліваюць абрусцы проста на зямлі, ставяць гасцінцы, і ўсё ўдзельніцкі хрэснага ходу «садзіцца» за святонны стол. Літаральна праз некалькі хвілін лес напэўнацца моцным харавым спевам — жанчыны падхопліваюць старадаўнія абрадавыя песні. Фінальнай кропкай святоннай імпрэзы была старая казачка песня, якую цудоўна выканалі святары. Чамусьці думалася пра тое, што калі б не летнія клопаты, то гэты імправізаваны канцэрт, у якім гучалі песні розных культур, традыцыі і народаў, мог бы доўжыцца не адну гадзіну.

А як жа быць з адказам на пастаяннае вышэй пытанне? Яго можна было б і не шукаць.

І так усё зразумела. І ўсё ж ён прыйшоў — як заўсёды нечакана, неспадзявана. Калі людзі пачалі напэўнаць кубачкі асвечанай вадой, некалькі жанчын падышлі да нас і ў адзін голас казалі: «Ну, калі дайшлі да Прощай, то гэты год перажывём!».

Вось яна — простая, але мудрая народная філасофія: гуртам, талкаю на хрэсны ход, каб Бог даў здароўя ўзгадаваць і сабраць новы ўраджай.

Хрэсны ход да Прощай — адвечная мара, маяк, голас продкаў і прашчаруў, які акрыляе, дае надзею. Разам з тым, від

«АДРАДЗІЦЬ ГІСТАРЫЧНУЮ ГЕРАЛЬДЫКУ БЕЗ ЗМЯНЕННЯЎ, ДАПАЎНЕННЯЎ — СМЕЛА, ІНІЦЫЯТЫЎНА І, ГАЛОЎНАЕ, ПАТРЫЯТЫЧНА»

(Заканчанне. Пачатак у нумары ад 11 чэрвеня.)
Гаворка сёння будзе вясціца пра гербы і сцягі горада Лепеля, гарадскога пасёлка Багушэўска Сенненскага раёна, вёскі Пераброддзе Міёрскага раёна, а таксама сцягі горада Сяно і Сенненскага раёна, гарадоў Дзісна, Міёры, Новалукомль, Паставы, Чашнікі, гарадскога пасёлка Расоны.

Нашы госці — галоўны спецыяліст аддзела навуковага выкарыстання дакументаў і інфармацыі Дэпартамента па архівах і справядстве Міністэрства юстыцыі, сакратар Геральдычнага савета пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук **Марына ЕЛІНСКАЯ** і намеснік начальніка вадзейнага інфармацыйнага агенства «Ваяр» па рэдакцыйна-вадзейнай дзейнасці і рэкламе, падпалкоўнік, член Міжнароднага саюза дызайнераў, Саюза журналістаў Беларусі **Віктар ЛЯХАР**.

Каштоўны здабытак
У мінулы раз мы адзначалі адзін з тых момантаў, якія надалі Указу кіраўніка дзяржавы аб заснаванні афіцыйных геральдычных сімвалаў адміністрацыйна-тэрытарыяльных і тэрытарыяльных адзінак Віцебскай вобласці сваёасаблівае знамя і адраджэнне гістарычнай геральдыкі без усялякіх змяненняў і дапаўненняў, а канкрэтна — герба самой Віцебскай вобласці.

— Другім каштоўным набывкам сучаснай беларускай геральдыкі, дзякуючы рашэнню абласнога кіраўніцтва і падпісанаму Прэзідэнтам Указу, стала аднаўленне гістарычна-

га герба горада Лепеля. Ён уяўляе сабой французскі шчыт, у чырвоным полі якога адлюстраваны сярэбраны верхнік у даспехах, які трымае ў правай руцэ над галавой меч, у левай — шчыт з шасцікугальным крыжком. Герб вянчае залатая гарадская карона з трыма зубцамі. — расказвае Марына Елінская. — Герб, як ужо было сказана, гістарычны, ён быў падараваны гораду 3 верасня 1852 года. Падставіць служыць дакумент з фонду Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі — папарт Віцебскага губернскага праўлення ў кіруючы Сенат у Санкт-Пецярбург, датаваны 26 студзеня 1859 года.

Сцяг Лепеля — чырвоная палатнішча прамавугольнай формы з суадносінамі абаку 1:2. У верхняй яго частцы жоўты пояс з трыма зубцамі (так званы турнірны каўнер), ніжэй якога верхнік на сярэбраным кані ў сярэбраным даспехах, з узнятым мячом у правай руцэ і шчытом, на якім адлюстраваны герб, выявы на манетах дазваляюць ўдакладніць, што літар у манераме было зашыфравана тры: «С», «А» і «Р», што азначае Кароль Станіслаў Аўгуст, — расказвае Віктар Аляксандравіч.

— Тут трэба ўлічваць, што ўжо адбыўся першы падзел Рэчы Паспалітай. І вось гэтая літара «Р» у манераме — «Рэкс», што азначае ў перакладзе «кароль» — падкрэслівае: Станіслаў Аўгуст Панятоўскі дагэтуль кароль самастойнай дзяржавы. Гэта было надзвычай важна, — дапаўняе Марына Міхайлаўна.

Для горада вёскі Пераброддзе Міёрскага раёна пры аднаўленні быў выкарыстаны так званы барочны шчыт, які зараз выкарыстоўваецца толькі для гербаў, атрыманых да канца XVIII стагоддзя, калі тэрыторыя Беларусі знаходзілася ў складзе Рэчы Паспалітай. Гэта самы складаны і самы прыгожы герб, што выкарыстоўваецца ў сучаснай беларускай ге-

ральдыцы. У блакітным полі шчыта на зялёным краі адлюстравана залатая харугва з сярэбранымі галунамі. У цэнтры харугвы размешчана манераграма чырвонага колеру з літар «С», «А» і «Р». І усё ж такі ён — кароль!

Сцяг вёскі Пераброддзе ўяўляе сабой прамавугольнае палатнішча блакітнага колеру з суадносінамі бакаў 1:2, у цэнтры вонкавага боку якога размешчана выява герба вёскі ў белай аблямоўцы. У ніжняй частцы палатнішча размешчаны дзве хвалістыя паласы белага колеру.

Герб вёскі Пераброддзе Міёрскага раёна.

У XIX стагоддзі Багушэўск быў вядомым краем фальварак, што размяшчаліся побач з дарогай Сяно — Віцебск. Людзі пачалі актыўна сяліцца ў гэтым месцы дзякуючы пабудаваным капліцкім, якія яны называлі «капліцы Макавея». Гэта культуравае збудаванне было ўзведзена ў гонар аднаго з хрысціянскіх святых — Першага (Макавага) Спаса. Каля капліцы штогод 14 жніўня з навакольных вёсак збіралася шмат людзей, якія адзначалі царкоўнае свята — асвячэнне мак, які шырока выкарыстоўваўся ў кулінарыі. Выкарыстоўваючы гэтыя абставіны, некалькі падпрэміяльных людзей у сярэдзіне XIX стагоддзя разгарнулі тут сваю камерцыйную

дзейнасць. Пачынаючы з 1854 года на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў у Багушэўску працаваў бровар, якім валодаў спадар Рэут, латыш па нацыянальнасці. Была ў яго і крама. Пазней, у 1879 годзе, Забароўскі адкрыў карчму, а Гозін — заезны дом, які сумяшчаў і ў гэтым будынку ўважліва пабудавана

Герб гарадскога пасёлка Багушэўскага раёна.

дзейнасць. Пачынаючы з 1854 года на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў у Багушэўску працаваў бровар, якім валодаў спадар Рэут, латыш па нацыянальнасці. Была ў яго і крама. Пазней, у 1879 годзе, Забароўскі адкрыў карчму, а Гозін — заезны дом, які сумяшчаў і ў гэтым будынку ўважліва пабудавана

гэтых трох людзей заснавальнікамі Багушэўска. Мясцічка пачало хутка расці і за кошт габрэяў, якія перасяліліся сюды з суседніх вёсак і чым галоўным заняткам былі рамесніцтва і гандаль.

Зямля належала палкоўніку Багушэўскаму, які пражываў у Санкт-Пецярбургу. Будуйце чыгунку на ўчастку Віцебск — Жлобін у пачатку XX стагоддзя запатрабавала выдзялення зямель для абсталявання станцыі. Палкоўнік пагадзіўся на перадачу часткі сваёй зямлі пад гэтыя мэты з умовай, што станцыя будзе называцца Багушэўскай — у гонар яго жонкі. Палкоўнік памёр у 1903 годзе і па духоўным завяшчанні быў пахаваны ў гэтым жа месцы (вёска Худалеі, зараз — вёска Рыбнае).

— Такім чынам адпраўным момантам у стварэнні новага герба стала пачатковае развіццё Багушэўска. Трэба было адшукаць ізаграфічныя сімвалы, эмалі і металы, якія дазволілі б адлюстраванне заняткаў жыхароў канкрэтнага мястэчка і разам з тым насілі б агульны, зразумелы для ўсіх характар. — гаворыць аўтар Гербу Багушэўска Марына Елінская. — Такімі фігурамі сталі глечык, шышка хмелю і манеты. Іх размяшчэнне геральдычна абаснавана.

Глечык — ёмістасць для захоўвання розных вадкасцяў, у міжнароднай сімволіцы ён з'яўляецца сімвалам дастатку, завершанасці. На гербе ён мае форму, характэрную для названай мясцовасці: гэта неабходны прадмет і ў хатняй гаспадарцы, і ў карчме, і ў бровары. Чорны глечык размешчаны ў правай, найбольш ганаровай частцы іспанскага шчыта, які мае перакуленне вільпадобнае дзяленне. Хмель, яго плады — распаўсюджаная культура, аснова для вытворчасці піва і, як вынік дзейнасці пивара, — крыніца прыбытку. Вынік разнастайнай камерцыйнай дзейнасці ад XIX стагоддзя да нашых дзён — рост даходаў, росквіт населенага пункта — можа быць адлюстраваны сімвалічнай выявай грошай. Залатая кругі — сімвалізацыя манеты. Ізаграфічна малюнка герба выканана Віктар Ляхар.

— Сімваліка выкарыстаных металу і эмалей вельмі разнастайная. Золата азначае багацце, сілу, вернасць, чысціню; зялёны колер — надзею, багасці; сямлі; чорны — сіціпласць, адукаванасць, вы-

сакароднасць, — тлумачыць Віктар Аляксандравіч. — З аднаго боку мы бачым лаканізм сюжэту, з другога — спалучэнне гэтых колераў надае гербу эфектны выгляд.

У сцяга — свае функцыі
На сцягах горада Сяно і Сенненскага раёна, гарадоў Дзісна, Міёры, Новалукомль, Паставы, Чашнікі, гарадскога пасёлка Расоны з-за эканоміі газетнай плошчы мы спыняцца падрабязна не будзем. Як ужо неаднойчы расказвалі, сцягі вырабляюцца на аснове гербовых сюжэтаў з выкарыстаннем асноўных колераў і фігур гербаў.

— Сцяг хоць і з'яўляецца вексілагнафічнай трансфармацыяй герба, аднак ён не вытворная ад герба. Гэта цалкам самастойны геральдычны сімвал, які мае сваю нагрукі і мае свае уласныя функцыі, — тлумачыць яшчэ раз Марына Елінская.

Застаецца толькі дадаць, што сцягі горада Сяно і Сенненскага раёна, гарадоў Дзісна і Паставы былі створаны на падставе гістарычных гербаў, што былі адноўлены раней. Сцягі ж гарадоў Міёры, Новалукомль, Чашнікі, гарадскога пасёлка Расоны былі створаны на аснове новых гербаў, таксама заснаваных адпаведнымі ўказами кіраўніка дзяржавы на працягу апошніх гадоў. Многія з гэтых гарадоў — як гістарычных, так і новаствораных — публікаваліся на старонках «Звязды». Таму сёння ў якасці ілюстрацыі мы эмісцім толькі

дзве выявы сцягоў — гарадоў Новалукомля і Чашнікі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Сёння

Месяц Апошняя квадра 16 чэрвеня. Месяц у сузор'і Цяльца.

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	4:37	21:45	17:08
Віцебск	4:18	21:43	17:25
Магілёў	4:27	21:35	17:08
Гомель	4:33	21:22	16:49
Брэст	4:54	21:58	17:04
Гродна	5:04	21:49	16:45

Імяніны
Пр. Ігара, Канстанціна, Леаніда, Фёдара.
К. Альжбеты, Паўлы, Марка, Марцэля.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Надвор'е на зяўтра

Геамагнітны ўзрушэнні

Абзначэнні:
— німа прыкметаў геамагнітных узрушэнняў
— невялікія геамагнітныя узрушэнні
— слабая геамагнітная буря

Горад	Тэмпература	Абзначэнні
Віцебск	+12...+14°C	—
Мінск	+12...+14°C	—
Магілёў	+9...+11°C	—
Гродна	+13...+15°C	—
Брэст	+15...+17°C	—
Гомель	+12...+14°C	—

У суседзях

Горад	Тэмпература
Варшава	+23...+25°C
Вільнюс	+17...+19°C
Кіев	+26...+28°C
Масква	+14...+16°C
Рыга	+17...+19°C
С.-Пецярбург	+13...+15°C

18 чэрвеня

1840 год — імператар Мікалай I выдаў указ аб забароне выкарыстання афіцыйных дакументаў назваў «Беларусь», «Літва», «беларуская», «літоўская» губерні і ўвядзення замест іх тэрмінаў «Паўночна-Заходні край».

1937 год — савецкія лётчыкі В. Чкалаў, Г. Байдукоў і А. Белякоў на самалёце АНТ-25 здзейснілі першы ў свеце беспасадкавы пералёт з Масквы ў ЗША праз Паўночны полюс. Гістарычны пералёт, доўжыўся 63 гадзіны 20 хвілін. За гэты час было пераадолена больш за 9130 км. Вышыня палёту складала 4000 метраў. Амерыка захоплена сустрэла герояў. У Ванкуверы да сённяшняга дня дзейнае Чкалаўскае камітэт, якім кіраваў афіцыйна створаны і падтрымліваецца музей.

«Смелыя думкі выконваюць ролю перадавых ішакаў у зямлі: яны часта сілкую, але забяспечваюць перамогу».

Іаган Вольфганг Гётэ (1749—1832), класік нямецкай літаратуры.

АРЭХ

У шматлікіх казках і паданнях арэх (арэхавы дрэва) ўгадваецца даволі часта як «месцазнаходжанне» таямнічых багаццяў і нячыйнай сілы. Таксама арэх сімвалізуе пладаноснасць, вядуць стыхію і мурдасць. У Бібліі святых кнігі параўноўваюцца з арэхам: шаркуліны адпавядае гістарычным фактам, ядро — закладаннем у іх сімвалам жыцця.

● Арэх — расліна, якая любіць вільгаць і хутка расце. У адным з паданняў раславаецца гэта: за тое, што Ісус Хрыстос здолеў наталіць свой голад, Бог аблашваў гэта дрэва.

● Арэх у шматлікіх народных культах сімвалізуе пладаноснасць. Іначай ў дахрысціянскай часе існаваў звычай закладваць маладых арэхамі.

● На Беларусі паўсюдна існаваў такі звычай: нявеста ў час вянчання павінна была трымаць за пазухай арэх, каб у яе нарадзіліся сыны.

● У старажытныя часы перад тым, як лечыцца, маладыя павінны былі «адкупіцца» арэхамі ад вясёлных гаасей.

● Лічыцца, што арэх прыносіць поспех закаханым.

● Год, багаты на арэхі, прадказваў нараджэнне доўгачаканых дзяцей.

● У той жа час народ заўважаў: не бывае два гады запар ураджко на арэхі.

● Лічылася: той, хто пры сабе носіць арэхавую кветку, будзе удалым у жыцці.

● Таму, хто знойдзё арэх-старыш, заўсёды будзе прычыць поспех, дабрабыт і шчасце.

● Арэх заўсёды лічылі магчым дрэвам. З яго галінак выраблялі палачкі для варажбы, выкарыстоўвалі галіны і ў рытуальных дзеяннях.

● Дзякуючы галіны арэха можна знайсці дакладнае месцазнаходжанне вады пад зямлёй.

● Народныя знахары рыхтавалі адвар і настой з арэху, якія дапамагалі пры атручэнні.

● Акрамя гэтага, настой з грэцкіх арэху дапамагае пазбавіцца ад алкагалізму.

● Паводле старажытных павер'яў нашага народа, цень арэха шкодная і небяспечная для чалавека і жывёлы. Навукоўцы пацвердзілі гэты цікавы факт: лісце арэха выдзяляе небяспечную арэхавую атруту.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРЮК.

Усім інжэнірам!

Дзве сям'юкі:
— Я зрабіла сабе пірсінг — язык пракалола.
— А я бацькі адразававалі!
— Бацька ўбачыў і як закрычыць: «Зараз жа выплюнь вуха!»

Сёння ў грузчыкаў чыгуначнай станцыі Грузілава атрымаўся разгрукі дзень: замест пачы вагонаў з цаглянай да іх прыйшоў пяць вагонаў з вялікамі і кефірам.

— Вой, мудры Каа, я прыйшоў да цябе па парадку...
— Хлопчык, не чапляйся да удава! Жадаеш фатаграфавання — плаці!

Апетыт, які і госці, прыходзіць падчас яд.

— Які модны ў цябе самагон! Што ты ў яго дабаўляеш?
— Цёмнот.

Гатавае гаспадар прымай работу!

Крынічка

Рубрыку вядзе Валіяціна ШПІЛЕўСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 19 (308)

Пахне чабор

Гэты невялікі вечназялёны паўкустарнік з дробнымі лісцікамі і фіялетавым чырвонымі кветкамі лічыцца чэмпіёнам сярод раслін, якія маюць моцны і прыемны пах. І сапраўды, ад невялікага пучка чабору (тэміян) ідзе моцны водар.

Кветку чабору, над якой кружылі пчолы, у Сярэднявеччы адлюстравалі на адзеным рыцара, таму што, паводле падання, ён ісярае ў сэрцы людзей мужнасць і храбрасць. Адлюстраванне пчол побач з кветкай таксама не выпадкова, таму што расліна — цудоўны меданос.

У лістах чабору ёсць эфірны алеі, дубільныя рэчывы даюцца ў смежанаю бульбу, мясныя і рыбныя фаршкі, пры прыгатаванні страў з макаронаў, што не толькі паляпшае іх смак, але і садзейнічае страваванню. Выкарыстоўваецца пры марынаванні, саленні, квашэнні.

У медыцынскай практыцы прымяняюць адвары і настой чабору для паласання пры запаленні поласці рота і насалоткі. Назначваюць пры ларынгітах, трахеітах, бронхітах і іншых захворваннях дыхальных шляхоў. Эфірны алеі чабору выкарыстоўваюць для расцягвання пры радыкулітах і неўрытах.

Размнажаюць чабор насеннем, праз расаду, дзяленнем кусту, радзей чаранкамі.

Спосаб справіцца з непрыемнасцямі — гэта травалячэнне

Старажытныя грэкі і рымляне — і просты народ, і знасць і нават святары — верылі, што з дапамогай траў можна вылечваць хворыя, здымаць сурокі і поту, наводзіць дрэнную хваробу на сваіх ворагаў.

Лічылася, што чабор надае сілу і смеласць, шалфей залечвае душыжныя раны, розмарын паляпшае памяць і аднаўляе сілы, базілік прыносіць багацце, часнок адганяе злых духаў, шафран і чабор, гэтаксама як і аніс і каліяндра, узмацняюць паваўную цягу.

Зразумела, простыя смертныя ніколі не перастаюць шукаць спосабы падаркаваць свой лёс. Хоць на гэта гаранты ніхто даць не можа, а вось падаркаваць свае кулінарныя здольнасці можна кожнаму, вырошчваючы вострапахія травы на сваім агародзе, пра некаторыя з іх мы і надалей будзем расказваць.

Пустазелле — сябар культурных раслін, але калі яно выпалатае

Скошанай травой б'е насення замульчуйце прыствольныя кругі дрэў, глебу пад кустамі парэчкі, агрэсты, маліны, сукі, а таксама паміж радамі агародных культур. Глеба ў такім выглядку не будзе перасыхаць, палепшыцца яе тэмпературны рэжым, павялічыцца ўтрыманне азоту, фосфару і калію. З цягам часу мульча высыхне, згніе і стане добрым угнаеннем і кормам для земляных чарвякоў, дзякуючы якім глеба дышае, а карані атрымаваюць паўнацэнны рэчывы. Пакуль мульча не перапраце, змешваць яе з глебай не варта, каб не выклікаць развіцця мікраарганізмаў.

ПЯКУЧА І КАРЫСНАЯ
Крапіва — першы памочнік у агародных справах. Некаторыя агароднікі нават адмаўляюцца ад мінеральных угнаенняў.

Крапіву скасціць, калі яна дасягне вышыні 60—70 см, здробніць і замульчываць слоем у 5 см грады з агароднай і ягадамі. Гэта павышае ўрадлівасць глебы.

Як зберагчы суніцы садовыя ад гнілі?

«У мінулым годзе мы засталі без ураджко суніц садовых, бо ягады амаль усе лагнілі. Як справіцца з гэтай з'явай сёлета, у гэта дажджлівае лета?»

Т. Вароб'ёва, г. Дзяржынск.
— Гэта вельмі распаўсюджанае захворванне, якое ў гады з дажджлівай і халаднаватым летам можа выклікаць амаль поўную гібель ураджко, — кажа навуковец супрацоўнік аддзела ягадных культур ІНСТІТУТА ПЛАДАВОДСТВА ЛАРЫСА ІСТАНКА. — Хвароба гэта называецца шэрай гніллю. Узбуджальнік хваробы грыб, які жыве ў глебе і на раслінных рэштках. Распаўсюджаюцца споры грыба ветрам, дажджом, пры палівах і пры дакрананні ягад з зямлёй. Паражаюцца розныя часткі раслін: бутоны, кветкі, завязі, плады. На ягадах спаткаць з'яўляюцца бурныя плямы, якія раз-

растаюцца, затым выступае шэры пушысты налёт. Пашкоджаныя ягады размякчаюцца, загніваюць.

Найменш пашкоджваюцца хваробай гатункі суніц садовых — гэта Ферверк, Зефір, Зенга-Зенга, Фестывальная, Эльдарада, Царскасельская. Моцна гніюць ягады гатункаў Дзясянка, Трыбут, Халідэй.

Для барацьбы з хваробай важна захоўваць правільную агратэхніку. Суніцы трэба высаджваць на неазаненых участках, які добра праветрываюцца, не дапускаць загущэння пасадкаў. Пры праполках збіраць і спалываць усё заражаныя часткі раслін. Не ўносіць лішкі арганічных і азотных угнаенняў. Вясной знішчыць засохлыя лісты. Своечасова збіраць ураджко. У пачатку ўварэння завязю трэба мульчыраваць глебу пад-

Сцеражыся, тля!

Адвары і настой з дзікаросных траў надзейна абароняць пладоўя, ягадныя і агародныя культуры ад шkodных насякомых і хвароб. Каб вадкась лепш утрымлівалася на раслінах, дабаўце гаспадарчае мыла, разведзенае ў невялікай колькасці гарачай вады. Апырскваць расліны свежэагатаванымі растворамі трэба 4-5 разоў за сезон, пажадана вечарам.

Супраць вясенняй капуснай бялянкі, соўкі, молі: 4 кг свежых лістоў малачоу здробніць, пракіпаціць у 3—5 л вады на працягу дзвюх гадзін, працадзіць і давадзіць аб'ём да 10 л. Супраць вясенняй на агародных культурах: 1/3 аб'ёму, заліць вадой. Настойваецца тры сутак, працадзіць. Апырскваць капусту, радыску, рэдзьку і іншыя культуры.

Супраць тлі, клішчоў, мядзянкі на пладоўя дрэваў: 200—300 г здробненых каранёў і паўкіло свежых лістоў дзюмхавуцэ лекавага заліць 10 л вады. Настойваецца 2-3 гадзіны, працадзіць і апраціць гэтым раствором пупышкі, якія распускаюцца, а таксама галіны пасля цвіцення.

Супраць вясенняй яблынавай пладажэркі: 700—800 г высушанай травы палыны заліць 10 л вады, настойваецца суткі, затым 30 хвілін кіпяціць, працадзіць і разбаўце вадой у адносінах 1:2.

Расці, гарбуз, вялікі і... вельмі вялікі, бо ад цябе і карысць вялікая

Сапраўды, гарбузы — гэта не толькі каша ды семкі. Здаўна нашы продкі лямчылі розныя хваробы з дапамогай гэтай агароднай расліны. У гарбуза лекавымі з'яўляюцца і кветкі, і атожылікі. Пра гэта мы крыху расказвалі ў адным з нашых выпускоў. Гарбуз, які і больш шмат раслін, — выдатны хатні камсеталог, які здольны ліквідаваць многія дэфекты скуры.

● Калі мяккае надзерні на дробнай тарцы ці адціснуць з яго сок, атрымаецца выдатны танізуючы сродак для ўсіх тыпаў скуры. Пажадана чаргаваць кампрэсы, якія наносзяцца на твар на 15—20 хвілін, з соку і кашкі.

● Колер твару стане больш свежым, калі рэгулярна змазваць яго эмульсіяй з сырых семак.

● Гарбуз уключаецца супраць ацёчнасці твару і супраць язвавухаў і пігментных плямаў.

Каб гарбузы раслі вялікімі і вельмі вялікімі, трэба правільна іх даглядаць.

Калі ўтвараецца першы сапраўдны ліст, глебу трэба падрыхціць і акурата на сашчынуць (каб не пашкодзіць каранёвую сістэму) хільныя раслінкі, пакінуўшы ў ямы толькі па адной, найбольш развітай. Пасля дзяджу і вярта ачухчыць вільготнай і рыхлай глебай, каб утварацілі прыдатныя карані. Пры першым рыхленні раслінны падкармліваюць. Другое праводзіць, калі і сцёблы лягуць на паверхні глебы. Добра падкармліваць гарбузы настоем перабрадушай травы. Для гэтага адну трэць бочкі напоўніць травой (лепш за ўсё крапівай), даверху заліць і накрыць плёнкай. Дні праз 3-4 сумесь гатова. Для падкармкі яе разбаўляюць папалам з вады. Добрае угнаенне і попель (1 шклянка на 10 л вады) — у ім ёсць усё патрэбныя расліне мікрээлементы. Апыленнем гарбузоў займаюцца пчолы. Калі ж надвор'е не спрыяе лёту пчол, апыленне праводзіць штучна. Робяць гэта раніцай пасля таго, як высыхне роса.

Некаторыя агароднікі прышчываюць галоўную плечку, каб хутчэй павялічыць завязі на бакавых парастках. Колькасць апошніх абмяжоўваюць да 2-3, на якіх няма плады з'ёміс выдзяляюць. На доўгаплярных гатунках толь-

